

על הצדיקים ועל החסידים

אהבת השי"ת
מידות טובות
פרשת השבוע
אלומות אור
מרבתינו צדיקי עולם
פרשת קרח | תשפ"ו

אספר עובדא ממה שראו עיני

כ"ק מרן אדמו"ר
מתולדות משה שליט"א

אספר עובדא ממה שראו עיני ולא זר, היה זה בעת שמחה, ביקש יהודי אחד מילדו של חברו שיעשה לו טובה להביא לו משקה משולחן אחר, ואביו שמע את בקשתו של ההוא, אמר לבנו בכל הרצינות אל תתייחס אליו אל תביא לו שום דבר, אתה לא הגבאי כאן ולא המלצר? ובראותי זאת אחזני רעד, וכאב לי הדבר מאוד, בחשבי איזה מין הנהגה זאת ללמד לילד להשחית את עצמו בעשיית היפך הטוב, שלא להתייחס לבקשת אדם המבוגר ממנו הרבה שנים, ולהרגיל להתחצף להיות בעל לב רע היפך מהדרך ארץ של התורה ומהשכל הישר.

ולאמיתו של דבר מה שכאב אותי ביותר היא שאביו של הילד היה נראה כתלמיד חכם ובר דעת, ומכיון שהתעורר בי מידת רחמנות עליו ועל זרעו...

(המאמר המלא בעמוד 11)

העזתי פני לספר למרן הגר"ח קנייבסקי, מה שאמר לי מרן הגראי"ל שטיינמן, שהשאיר את כל הירושה לאחותו

הגאון רבי גדליה הוניגסברג שליט"א על הזהירות בין אדם לחברו

היה אומר: מלוותר לא מפסידים. קחו לדוגמא את הגר"ח קנייבסקי, הנה הוא בן יחיד לאמו, עם אחיותיו, וע"פ דין הגיע לו כל הירושה, ולאחיות לא מגיע כלום, ואעפ"כ ויתר על כך ולא לקח, נו האם הוא הפסיד מכך? רק הרוויח. העזתי פני לספר לרבינו מרן הגר"ח קנייבסקי מה שאמר לי הגראי"ל שהשאיר כל הירושה לאחותו, ואמר לי רבינו הגר"ח"ק מה שהוצרכתי לקחתי, השאר השארתי לאחותי כי אין לי מקום להחזיק את זה. וחזרתי ושאלתי אבל רבינו השאיר לאחותו למכור ספרי "קהלות יעקב", אמר לי רבינו מרן הגר"ח"ק:

אני מוכר את הספרים שלי

אני מוכר את הספרים שלי, ואין לי מקום למכור גם את הספרים של ה"קהלות יעקב". ובהזדמנות אחרת אמר שמגיע לה, משום שאבא הי' אצלה כל השנים. הרבנית קניבסקי ע"ה אמרה לי שאת הכל הוא השאיר לאחותו, ואף פעם לא שאלתי אותו למה.

תמיד הי' מרן הגראי"ל אומר אחר קבלת קהל שחבל שאנשים לא מפרגנים לשכנים לבנות, זה חרה לו מאוד וכי מה איכפת לך, וכי לא שווה להפסיד קצת

עמוד 2 <<<

ולא יהיה כקרח וקעדתו (י)

רבינו מרן הגראי"ל שטיינמן צוק"ל היה אומר שמי שבענייני בין אדם לחברו מתנהג כראוי, יש סיכויים גדולים שיתנהג כראוי גם בענייני בין אדם למקום, כי הרי חז"ל אומרים כל שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו, יוצא שאם בן אדם מתנהג כראוי ברוחות דהיינו בבין אדם לחברו, אז רוח המקום נוחה הימנו ובוודאי יבוא לידי עבודת ה' אמיתית והכל יסתדר, כי כל זמן שאדם הוא עם מדות רעות אי אפשר לו להיות עובד ה' אמיתי, והמפתח ללב טהור זה להתחיל בבין אדם לחברו, ומי שבין אדם לחברו אצלו לא נקי והוא פגום בזה אז הוא פגום גם בבין אדם למקום, כי א"א להיות עובד ה' אמיתי אם הלב לא בסדר, וצריך מאד לעבוד על כך. מרן

אור ואויר בשביל שלשני יהי טוב, מאידך לא רצה שאחרים יבנו כדי שלא יפגעו בשני. מרגלא בפומיה שמויתור וסבלנות לא מפסידים סיפרתי למרן הגראי"ל שטיינמן שאחד בשיעור סיפר ששאל בעל חנות איש פשוט מדוע זכה לכאלה בנים ת"ח, והשיב שהוא איש פשוט אבל דבר אחד הוא יכול לומר, שכל פעם שהיה דין ודברים בענין ממון עם כל אדם הוא תמיד שילם לשני ולא התקוטט עם אף אחד, ואמר רבינו ודאי שזו הסיבה. ורבינו מרן הגראי"ל קנייבסקי הוסיף שזו מידה כנגד מידה, הוא עשה דבר טוב ועושים לו דבר טוב.

וביקשו ממני לבקש ממרן מחילה

כמה פעמים קרה שאנשים התביישו לבא לבקש מחילה באופן ישיר, וביקשו ממני לבקש ממרן הגראי"ל, מחילה, והי' כרגיל אומר: אם הוא חילל שם שמים שיעשה ע"כ תשובה, אבל את חלקי אני מוחל במחילה גמורה, וכי מה יהי' לי אם לא אמחול לו, והי' ניכר שאומר זה בשלחה, אבל החלק של החילול השם הי' אומר בכאב גדול.

מרן היה אומר: הקב"ה הוא "חנן המרבה לסלוח". בני אדם לא כ"כ ממהרים למחול, יש יום ביום בעיות כאלה של מחילה. בעיקר יש בעיה בעזיבת שידוך, והצד השני - אפילו שאמר שמוחל, ואפילו כתב שטר מחילה, רק הקב"ה יודע אם באמת מחל. וזה מקרים שכיחים שאם נשאר הצער לאדם, מה שאומר שמוחל זה כלום. וצריך השני לדעת מזה ולא לחשוב שאם יש לו שטר מחילה - הכל נהיה פתאום בסדר. ואפילו אם שילם תמורת המחילה, אולי עפ"י שו"ע אין לשני זכות לטעון שלא מחל, אבל כיוון שבדברים אלו הקב"ה מכריע את כמות הצער שנשאר בליבו של הנפגע - גם זה ייתכן שבאמת עדיין לא הכל נמחק ונמחל. ובדר"כ לאחר שהצד הנפגע התחתן - אז המחילה לשני כבר קלה יותר.

וילדים טיפסו על כל דבר

שמעתי מהרה"ג ר' דב ישראלזון, שלפני כמה שנים התקיימה ביום חמישי בלילה ישיבת מועצת גדולי התורה בבית רבינו, וילדים טיפסו על כל דבר כדי להציץ על החלון כדי לחזות בגדולי ישראל, ובתוך כך טיפסו גם על בלוני הגז של אמו הרבנית ישראלזון, והתפוצץ הצינור של הגז ונשארה ללא גז, ורבינו מרן הגראי"ל שמע מכך, וכבר היה מעל גיל תשעים, לפתע אמו שומעה דפיקות בדלת ונדהמה לראות את רבינו בעצמו שטיפס את הקומה ואמר לה שמעתי שאין לך גז, וחשבתי איך תבשלי לשבת, לכך הצעתי שתבשלי בביתי את האוכל לשבת, ורבינו חישב לה: אני מתפלל ותיקין ולאחמ"כ יש ברית, ואח"כ אני הולך לנוח, תקחי את המפתח של הבית, והדלת תשאר פתוחה, ואכן כך עשתה ובישלה השבת בבית רבינו, והתפעלה רבות שלא היה חסר שליחים

לרבינו לשלוח לומר לה זאת, ובכל זאת הטריח עצמו בגילו המופלג לעלות לומר לה להכין השבת בביתו.

ידוע גודל זהירותו של רבינו מרן הגראי"ל קנייבסקי זצוק"ל שלא לפגוע ביהודי. כשנאמרו לפניו דברי רבינו הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, בענין חומר הדברים של בין אדם לחברו, וביזוי תלמידי חכמים, שנענשים כבר כאן בעולם הזה, אמר שזה נכון מאד, והסביר שטעם הדבר משום שכשחוטאים בין אדם לחברו, החטא הוא כלפי חברו כאן בעולם הזה, לכך גם העונש כבר מתחיל כאן, משא"כ בין אדם למקום שהחטא כלפי מעלה ולכן גם העונש שם.

לפני עשרות רבות של שנים הייתה איזו רגישות בנושא מסוים שנגע לכבוד התורה. יהודי נכבד ונמרץ הגיע לרבינו מרן הגראי"ל קנייבסקי זצוק"ל והפציר: רבינו יתן לי רשות, אני יכול לטפל בזה ביד קשה וכל הסיפור מיד יסתיים. רבינו זצ"ל הזדעק: "חלילה וחס! חלילה וחס! אתה לא תעשה מריבות בינינו, אתה לא תעשה שום דבר, רק לשתוק! רק לשתוק!

כל הגאונות שלך לא חשבו אבא שלי והרב שך?!

בפרשייה ציבורית שהיו מעורבים בה מרן הסטייפלער זצוק"ל ומרן הגראי"ל מ שך זצוק"ל, הגיע יהודי נכבד לרבינו זצ"ל והערה בפיו. אמר לו רבינו זצ"ל, "אתה חושב שאת כל הגאונות שלך לא חשבו אבא שלי והרב שך?!"

יהודי שפך את ליבו לפני רבינו זצ"ל על צער שעושים לו. רבינו שמע הכל. היה זה לפני תפילת מנחה. לאחר התפילה הבחין הגאון רבי יצחק שאול שליט"א שרבינו זצ"ל מתפלל שוב תפילת שמונה עשרה.

לאחר התפילה שאל רבי יצחק שאול את רבינו, מדוע התפלל שוב שמונה עשרה? אמר רבינו זצ"ל: בפעם הראשונה של שמונה עשרה לא יכולתי להתרכז כלום מרוב הצער שהיה לי לשמוע מאותו אדם מה שעובר עליו. לא יכולתי להתרכז בתפילה ולכן התפללתי שוב. (להלכה כמובן דבר זה אינו נוגע לכל אחד).

עוד סיפר לי רבי יצחק שאול שליט"א: אין לך מושג כמה אבא אינו עושה עסק מעצמו כל חייו. במשך שנים, אי אפשר לפרט, היו כל מיני דברים, מעולם לא שמענו ממנו כלום, אם נפגע ממישהו או כל דבר אחר, מעולם לא דיבר מילה, מעולם לא הראה שנעלב או נפגע ממישהו.

כמובן, אוי ואבוי אם היה מגלה שמישהו עושה 'עסק' סביבו, כל דבר היה משתיק ולא עושה עסק משום דבר

שמרה את הפתק הזה עד סוף ימיה

סחה פעם הרבנית קנייבסקי: לא אכפת לי מה שיעשו לי אבל העיקר לא לפגוע ולהעליב בן אדם, ומעשה שהיה שאחת מבנותי חזרה מהבית ספר שהיתה בכיתה ג', עם

אלול תשט"ו (אז החל מרן הגראי"ל למסור שיעורים בישיבת פוניבז' לצעירים) עד זמן שהפסקתי להגיד שיעור בישיבה הקדושה לצעירים בפוניבז', לא היה שום פעם שח"ו היה בינינו ריב ותמיד היינו באהבה ואחוה ונזהרנו בכבוד של ידידות".

רבי מיכל יהודה 'התלונן' בפני מרן הרב מפוניבז'

רבינו הגראי"ל שטינמן זצוק"ל סיפר לי: ה'פוניבז' ער רב הכיר טוב טוב אנשים והיה מאוד פיקח. בשנת תשכ"ה הוא מינה אותי לעמוד בראש כולל פוניבז' (לאחר שמרן הגראי"ל זצוק"ל כבר לימד בישיבת פוניבז' לצעירים) ואמר לי, אתה יותר מתאים למבוגרים.

הוסיף רבינו ואמר לי: והאמת שהוא צדק, לא הייתי כל כך מתאים בשביל בחורים צעירים וגם עם צעירים התנהגתי כמו מבוגרים. הוא רצה שאני יהיה רק בכולל, עד שבאו אליו רבי מיכל יהודה ורבי שרגא גרוסברד והתלוננו למה הוא לוקח אותי מהישיבה קטנה. עשו פשרה וסוכם שאני אשאר גם בישיבה קטנה וגם בכולל, אז הייתי בבוקר בכולל עד הזמן של השיעור ובזמן של השיעור הלכתי לישיבה קטנה. אבל בסוף יצא משמים הכל לטובה, כי בשני הדברים היה לי הרבה תועלת גם בזה שהייתי בכולל וגם בזה שהייתי בישיבה קטנה.

"דמות של רבי עקיבא איגר בדורינו"

מרן רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצוק"ל אמר פעם, שאם נרצה לצייר לעצמינו בדור שלנו דמות כעין רבי עקיבא איגר זה מרן הגראי"ל שטינמן. "לפי ערך הדור שלנו אפשר לומר שהוא רבי עקיבא איגר של הדור", אמר.

(קטעים מלוקטים מתוך הספרים 'צדיק כתמר' ו'להידבק')

פתק מהמורה ששואלת היות והיא מצטיינת בכל הלימודים אבל היא שקטה ולא מספיק מתערבת, איך לתת לה הציונים בתעודה, ורבינו מרן רבי חיים בדיוק ראה את הפתק לקח איזה חתיכת דף שראה, וכתב: נא לתת לבתי את הציונים שמגיע לה, ולא להחניף לה כלל וכלל. והניח לה את זה בכיס, והזהירה לא להוציא זה מכיסה, וכך הלכה לבית הספר. ממשיכה הרבנית, אני הרגשתי משהוא נורא, לבטח המורה תיעלב שכך כותב לה ועוד על איזה פיסת נייר לא מכובדת, בלי לכבוד המורה בלי כלום, ואני לא איכפת לי מה יעשו לי אבל העיקר לא להעליב בן אדם, וזה עוד הי' ביום שישי, הנחתי את כל הילדים במיטה ביחד, ועזבתי כך את הבית ורצתי לבית הספר לפייס את המורה, כשהגעתי לבית הספר היתה המורה באמצע השיעור, המנהלת שאלה מה רצוני, השבתי לה לדבר משהוא דחוף עם המורה, אמרה אי אפשר להפריע באמצע השיעור, תמתני עד שהיא תגמור וחיכיתי שתגמור, לאחר שגמרה אמרתי לה סליחה סליחה, תראי בעלי לא רגיל בדברים אלו, ולא נתכוון כלום, ואני מתנצלת, אמרה לי המורה, הפתק שהכי נהייתי שקבלתי עד היום הוא הפתק הזה, ראיתי את האמת שיש מתוך הפתק, ולא מזמן נפטרה המורה הזו שהיא אשת הרב יוסף פרידלנדר ז"ל, וסיפרו בני המשפחה ששמרה את הפתק הזה עד סוף ימיה.

לא היה שום פעם שח"ו היה בינינו ריב

פעם מישהו אמר לרבינו הגראי"ל שטינמן זצוק"ל שיש מחלוקת בישיבה שלו. אמר לו רבינו זצוק"ל, "אני הייתי עם רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל, בישיבה קטנה עשרות שנים וב"ה אף פעם לא הייתה מריבה בינינו. אתה יודע למה? כי כל אחד חשב על השני, הוא חשב הכל בשבילי ואני חשבתי הכל בשבילו.

בעניין זה ראוי לציין קטע ממכתב שכתב מרן זצוק"ל בכתב יד קדשו לבנו שליט"א: "בוודאי ידוע לך כי מיום ה'

חיפשו וחיפשו. מה פירוש חיפשו? ממש לא יכלו לעבור ברחובות ארץ ישראל מרוב להט וסערה שלא היתה מעולם. חיפשו בבני ברק, בחיפה בירושלים, איפה לא

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל - עושים כאן ומצליחים שם

ויקם משה וילך אל דתן ואבירם (טו)

לקום - וכי אפשר?! חשבו לכאן ולכאן... התגברו על עצמם וקמו לכבודו של משה. "באותה שעה רחש לבם לתשובה".

מה הכוונה? הם עדיין לא שבו בתשובה, כי אם שבו - מה חיפשו בגיהנום. אלא שהמעשה של ההתגברות על היצר הרע, המצוה הזאת - נתנו להם את הכח לאחר מכן לחזור בתשובה.

"התבצר להם מקום בגיהנום", ואז בגיהנום הם שרו: "למנצח לבני קרח מזמור". כך הם זכו וניצלו לפני הרגע האחרון. האמת, כי גם קרח נזכר בסוף, וקרא: "משה אמת ותורתו אמת", אבל זה כבר היה אחרי הרגע האחרון... הנה, משה רבניו ע"ה בהליכה זו הציל ארבעה צדיקים מדינה של גיהנום: שלושת בני קרח ואון בן פלת. מוראדיג!

זאת עלינו לדעת, ולידע ולהודיע, כי כך מתנהלים הדברים ברוחניות. אתה עושה פה - ומצליח שם, במקום אחר.

הסטייפלר זי"ע היה אומר

אנו לא יודעים איך הדברים מתנהלים בדיוק, אבל באבות דרבי נתן כתוב: "יש תפילה שמועלת אחרי מאה שנה". אתה מתפלל ונראה שהתפילה אינה עוזרת ולפתע, בעתיד הרחוק, יש תועלת והצלחה.

הסטייפלר זי"ע היה אומר: רואים 'בעלי תשובה' שלא רק הם היו חילונים, אלא גם אבא ואמא שלהם היו חוטאים לה', אך הם שבו בתשובה. הכיצד? הדמעות של הסבתות הועילו לאחר עשרות שנים.

כך גם במעשים. אדם עושה מעשה שלכאורה אין בו כלום, כמו המעשה של בני קרח שקמו לכבודו של משה, ולא היתה תוצאה מיידית ממנו כי נשארו ברשעותם באותה שעה, וכמו כן מעשהו של משה רבנו ע"ה, שהיה אפשר לחשוב כי לא פעל שום דבר בהליכתו, אבל חז"ל מלמדים אותנו שבשכר הליכתו פעל אצל אחרים.

כך גם לענין כח התפילה: גם אם נראה לכאורה שאין הצלחה, ולא רואים שהתפילה נענתה, אין זו ראייה שהתפילה לא התקבל, כי "יש תפילה שמועלת אחרי מאה שנה".

רש"י הקודש ביאר, מדוע משה רבינו ע"ה הלך אחריהם? - "כסבור שישאו לו פנים". היה לו רצון להציל אותם ברגע האחרון, חשב לעצמו שאם יבוא במיוחד אליהם, תהיה להם 'אביסל'ע דרך ארץ'. כי לפני כן הוא שלח לקרוא לדתן ואבירם והם הגיבו: "לא נעלה", וחשב שמא כאשר יבוא בעצמו, אולי ואולי.

בסופו של דבר מה היה איתם? "ודתן ואבירם יצאו נצבים פתח אהליהם ונשיהם ובניהם וטפם". וברש"י: "יצאו בקומה זקופה, לחרף ולגדף".

השאלה הנשאלת, הרי חייו של משה רבינו ע"ה היו מדודים ושקולים למען הכלל, כל שניה מחושבת. והנה משה איש האלוקים קם והלך לדתן ואבירם האם פעל במאמץ הזה? האם תרם משהו בהליכה זו? התשובה לכאורה: גארנישט מיט נישט - כלום! הוא ניסה, רצה, אך לא הצליח לפעול מאומה. ליבם של החוטאים הללו נשאר קשה כאבן, ואז הם אבדו מהעולם הזה ומהעולם הבא - "ויאבדו מתוך הקהל". אמנם, כאשר נעיין במדרש נראה, כי "בשכר שהשכים משה לפתחם זכה להציל ארבעה צדיקים מדינה של גיהנום, ואלו הם: שלושת בני קרח ואון בן פלת" [ולא קשה ממה שאמרו חז"ל: "און בן פלת אשתו הצילתו" כי כידוע זה וזה גורם]. ברגע האחרון ממש, כאשר אפילו בפה כבר לא יכלו לשוב, בשניה האחרונה, "רחש לבם דבר טוב", ואז "מקום התבצר להם".

ואז בגיהנום הם שרו

איך באמת התנהלה החזרה בתשובה שלהם, הרי הם היו עם קרח? חז"ל מגלים ומספרים לנו.

בעיצומה של המחלוקת בתוך האש הסוערת, הם ישבו ביחד עם אביהם קרח, והנה משה רבינו ע"ה בא, "השכים לפתחם". באותו רגע חשבו בני קרח לעצמם: מה עושים עכשיו? אם נעמוד לכבוד ושל משה רבינו, זו פגיעה באבא, והתורה אמרה: "כבד את אביך ואת אמך". מאידך גיסא, לא

הבריסקער רב זצ"ל שאל פעם: כתוב בתורה שהמלאך אמר ליעקב אבינו: "כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל". מבאר רש"י, מי זה אלוקים? זה המלאך. ומי האנשים - עם לבן ועשו.

נשאלת השאלה, בשלמא עם המלאך ועם לבן הוא כבר הצליח וניצח, אבל עם עשו הלא עדין לא נפגש, כי הפסוק הזה נאמר מעט לפני הפגישה עם עשו, כאשר היה עם המלאך שנאבק עמו עד עלות השחר

אמר ההייליגער רב מבריסק זצ"ל, מה שרואים כאן בעולם, זה כלום. המקום שבו מתבצעת ההצלחה והניצחון הוא שם, בשמים. והנעשה כאן, בעולם המעשה, הוא הביטוי החיצוני בלבד שמגיע אחרי שההצלחה מתבצעת שם. לכן, כאשר יעקב אבינו ע"ה ניצח את שרו של עשו בשמים, ממילא כבר עשו נוצח. גם אם שפיזית, בעולם המעשה, זה עדין לא התבצע, אבל הוא כבר אחרי הניצחון.

כך גם לענייננו: לפעמים פיזית לא רואים הצלחה בדבר מסויים. אבל אם הפעולות הטובות שאדם עושה מתוך מסירות ומאמץ מתקבלות ועולו לרצון לפני אדון כל, ושם בשמי שמים יש לו הצלחה - הרי שכאן יראו את ההצלחה באלף צורות אחרות, או לאחר זמן בכפלי כפליים.

הסבא החביא אותנו, ותרעש הארץ "איפה יוסל'ה"

לפי עשרות שנים היתה פרשיה ידועה עם יוסל'ה שוחמכר.

הוריו לא שמרו תורה ומצוות, והילד גדל אצל הסבא שלו - יהודי ירא שמים חסידי. הם, ההורים, ביקשו אותו חזרה אליהם. הסבא הבין כי בבית הוריו לא ישאר זכר מהיהדות שלו, וניסה למנוע מהם לקחת מידי את הנכד. הם לא היו צריכים אותו כל כך, כמו שרצו להדיחו מעל ה' יתברך.

הסבא החביא אותנו, ותרעש הארץ "איפה יוסל'ה", הדתיים גונבים ילדים. היו כמה ימים שהילד התחבא גם במעונו של הסטייפלר, שהביא אותו עמו לבית הכנסת לדרמן להתפלל [אני זוכר את הפרטים]. חיפשו וחיפשו. מה פירוש חיפשו? ממש לא יכלו לעבור ברחובות ארץ ישראל מרוב להט וסערה שלא היתה מעולם. חיפשו בבני ברק, בחיפה בירושלים, איפה לא, שומו שמים מה שהיה! "איפה יוסל'ה?". כמדומה שבתקופה מסויימת העבירו אותו לצרפת, שם הוחבא.

בסופו של דבר הוא נמצא ונלקח לבית הוריו. מה היה סופו באופן אישי? כלום. השקיעו למען הרוחניות שלו הרבה מאד, ורבות סבלה היהדות החרדית בגינו. [אולי הוא עוד ישוב בתשובה בזקנותו] ובסופו של דבר לא הצליחו. נכון.

אבל, האם מישהו מהיושבים כאן זוכר

אבל, האם מישהו מהיושבים כאן זוכר מתי היתה פתיחת התקופה של "בעלי התשובה"? תנועת התשובה קמה גם ניצבה אחרי הימים ההם.

אולי אפשר לומר כנ"ל, כי באופן ישיר אכן לא פעלו כלום לגבי יוסל'ה, אבל במקביל - אלפים ורבות נהיו בעלי תשובה בזכות המעשים שנעשו למענו.

לְעִירֹי נִשְׁמַת
הַרְה"ג
ר' אֶלְטֶעֶר מֵרַדְכֵי בֵּרְג זצ"ל
ב"ר דָּן ז"ל
מֵרֵא דְאֵתְרָא דְקַהֲלֵת עֵטְרַת רֵא"ש
מוֹנְסֵי נְיוֹ יוֹרְק
נִלְב"ע ח"י סִיוֹן תשע"ז
ת.נ.צ.ב.ה

ישנם אנשים שהם חמוצים, וכתבלינים שאין בהם מלח, אומרים לו "בוקר טוב" והוא חמוץ, מדוע אתה חמוץ? תהיה מתוק, אומרים לך בוקר טוב? תענה בוקר אור

הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל 'קורח שפיקח היה מה ראה לשטות זה'

התותח. שומעים? האדם הוא תותח: אם יש בקרבו איזו מידה רעה הרי שיש בקרבו פצצה. הוא נושא עמו פצצה. מה חסר? חסר רק להבריג את הבורג. כל זמן שאינו מבריג את הבורג: "יעמוד ר' משה בן ר' יענקל - שלישי..." יכולות לחלוף שנים, ר'

משה בן ר' יענקל - אותו דבר, ממש צדיק נסתר. אבל אם לפתע ממש, קורת איזו מחלוקת למשל, מתפוצצת הפצצה. כי הופעל הבורג. וכאשר מתפוצצת הפצצה, וכי יש הבדל אם זה ר' משה בן ר' יענקל.. אם הוא גבוה או נמוך, גדול או קטן?... נורא ואיום.

קורח - נתקנא!. היתה בו מידה של קנאה. כל זמן שלא ראה איזו מחלוקת, אז: יעמוד הרב הצדיק ר' קורח, אבל הנה התפוצצה הפצצה, זהו.

ישנה מסכתא דרך ארץ..מסכתא דרך ארץ זוטא לומדים את דרכם של תלמידי חכמים, נאמר שם דבר נפלא מאד. 'תלמיד חכם צריך שיהא ערב לכל אדם', ערב היינו מתוק. היום אומרים הילד מותק, מותק: "צריך שיהא ערב לכל אדם, ולא יהא כקדרה שאין מלח". אכלתם פעם תבשיל שאין בו מלח? משליכים אותו מהפה. ישנם אנשים שהם חמוצים, וכתבלינים שאין בהם מלח, אומרים לו "בוקר טוב" והוא חמוץ, מדוע אתה חמוץ? תהיה מתוק, אומרים לך בוקר טוב? תענה בוקר אור, שלום עליכם, מה שלומך?", תתמתק קצת, אל תהי' כקדירה שאין מלח, אה, ישנם ששחור להם העולם... אבל, צריך שיהא ערב מתוק - לכל אדם הקב"ה ויעזור לנו שבאמת נגדל ונקדש שמו ברבים בעזרתו יתברך.

(נערך מתוך 'להגיד')

חז"ל שואלים ומתריצים "וקורח שפיקח היה מה ראה לשטות זה, עינו הטעתו, ראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו, שמואל ששקול כנגד משה ואהרן. אמר בשבילו אני נמלט" עשה שטות מפני שראה ברוח הקודש, איך יכול להיות דבר כזה, וכי לאחר שראה ברוח הקדש עשה שטות כזו?!

פעם שמעתי מר' אליהו לאפיאן ז"ל, שאמר בחיור: שמע מיניה כי גם בעל רוח הקודש צריך ללמוד מוסר, אם לא לומד מוסר גם ברוח הקודש יכול להיות שוטה, הראיה? מקורח. "קורח שפיקח היה" פיקח היה והיטפש. אי, וי. כיצד ולמה?. תתבוננו. נדבר היום ממש שיעור הלכה, הלכה ב"הלכות אדם". כן, כן, כן, אמר לי הרבי פעם: יש הלכות תפילין, הלכות ציצית, הלכות שבת. מה פירוש? הלכות תפילין, כיצד אדם יניח תפילין, הלכות ציצית? כיצד אדם ילבש ציצית, ויש הלכות אדם. והרי, תחילה צריך להיות אדם, אחר כך יש את ההלכה איך האדם יקשור תפילין. "הלכות אדם" - אלו היסודות של האדם.

במדרש מובאת השאלה "מה ראה לשטות זו?" "נתקנא בנשיאותו של אליצפן בן עוזיאל". התמיהה היא, כנ"ל איך קורה כעין זה, פיקח בדרגה כזו, יתקנא ויפול כל כך?!, אם היה אדם חשוב, כיצד הגיעה 'קנאה' אליו?, 'קנאה' איך אומרים, היא דבר זול שמוצאים אותו בשוק - אחד מקנא בשני, ראובן מרוויח כך וכך אלפים לשנה, גם אני רוצה להרוויח עוד יותר, מקנא בו, אבל אדם חשוב מקנא?!

אמר הרבי שלי משל, תתבוננו תשמעו - תזכו ותחיו: משל לתותח. כן, תותח גדול עומד בראש ההר. הפצצה בתוכו. אבל לא מפעילים אותו, הבורג לא מוברג. מכסים את התותח יפה, הוא עומד כך שנים, חמש או עשר שנים. חולפים לידו אלפי בני אדם, וכולם עוברים בשלום. ברבות הימים כבר לא מרגישים אפילו כי עומד שם תותח. אבל, אם ביום בהיר, אחד מתקרב ומבריג את הבורג, יוצאת הפצצה - קנאק.

כאשר הפצצה יוצאת ומתפוצצת היא פוגעת, וכי איכפת לה מי העומד שם באותו רגע?, אם פוגעת בחתול, החתול מתפוצץ, פוגעת בעץ, העץ מתפוצץ, פוגעת באדם? רחמנא ליצלן, והאם יש הבדל אם האדם קטנצ'יק או גדול? אין.. רבותי. כל מידה ומידה היא פצצה! שומעים? והאדם הוא

בצהרים אמא שלי באה הביתה והיא סיפרה לה את הסיפור. אמא שלי כמעט התעלפה, עודם מדברים, ואבא שלי הגיע הביתה. כשאמא שלי סיפרה לו את הסיפור, הוא התחיל לרעוד בכל הידיים ורגליים

הגאון רבי ישראל בונם שרייבר שליט"א על הנפש הדבוקה בהקב"ה

מזוזה (פרק ו') "חייב אדם להיזהר במזוזה... וכל זמן שיכנס ויצא יפגע ביחוד השם שמו של הקדוש ב"ה ויזכור אהבתו ויעור משנתו ושגיתו בהבלי הזמן, וידע שאין דבר העומד לעולם ולעולמי עולמים אלא ידיעת צור העולם ומיד הוא חוזר לדעתו והולך בדרכי מישרים."

אני לא זוכר אי פעם שהרגשתי ככה

כשיוצאים מהפתח ורואים את המזוזה נזכרים ביחוד ה' ונזכרים שאין דבר העומד לעולם ולעולמי עולמים אלא ידיעת צור העולם בלבד, ומיד חוזר והולך בדרכי מישרים. אשרי האיש! כל בן אדם שעובר ליד המזוזה ותו לא מידי, נזכר שרק בורא עולם ומיד עושה תשובה! ברמב"ם אפילו לא כתוב שמנשקים, רק עוברים ורואים את המזוזה, ומיד 'רק בורא עולם'. שוב, לא נעים לי להשמיץ את עצמי, אבל אני לא זוכר אי פעם שהרגשתי ככה. אבל ברמב"ם כתוב שלכן יש מזוזה בפתח! והרמב"ם בהמשך מביא את הגמרא במנחות: "אמרו חכמים הראשונים כל מי שיש לו תפילין בראשו ובזרועו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו מוחזק הוא שלא יחטא שהרי יש לו מזכירין רבים והן הם המלאכים שמצילין אותו מלחטוא". ו האמת שלא צריך להגיע לרמב"ם, זה פסוק, וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה' כולם הולכים עם ציצית גדולה בחוץ, וכל פעם שרואים את הציצית וראיתם אותו וזכרתם? הלואי!

התפעלות מאור השמש כיוצא בזה, במדרש תנחומא (וזאת הברכה) כתוב: "רשע בחייו חשוב כמת, מפני מה, כשרואה חמה זורחת ואינו מברך ברוך יוצר המאורות, שוקעת אינו מברך מעריב ערבים, אוכל ושותה אינו מברך, אבל הצדיקים מברכים על כל דבר ודבר, ולא תאמר בחייהו, אלא אפי' במיתתו, שנאמר יעלזו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם". מה כתוב כאן? למה רשע קרוי מת? כי הוא לא מברך יוצר אור ומעריב ערבים. אמר מורי ורבי ר' שמואל רוזובסקי זצ"ל, אתה קם בבוקר ואתה רואה את השמש, כזאת בריה נפלאה, אתה רואה את האור וזה לא מעורר אותך לחשוב על היוצר של האור. אתה רואה בלילה שקיעה וזה לא

אני חלקה ונחלקה בתוך בני ישראל (ח)

יש הלכה שכשיש חתן בבית הכנסת או כשיש בעל ברית או כשיש סנדק, לא אומרים תחנון. והטעם שלא אומרים תחנון, כי יש שמחה. ואפילו שהשמחה היא רק שלו, אבל זה קשור לכל המתפללים כי כולם שמחים יחד איתו. יש פה חתן או בעל ברית ואפילו מוהל שעושה חמש בריתות ביום, כולם שמחים יחד איתו. כולם כבר נתקלו במצב כזה שדפקו שלא אומרים תחנון כי יש איזה בעל שמחה. האם באמת מישוהו הרגיש שמחה שהוא שמח יחד איתו? ומאשר עד כדי כך שלא לומר תחנון? אולי שמחים שאין תחנון! אבל זה הרי אמור להתחיל הפוך. מישוהו מרגיש שמחה? יש קהילה שיש בה מוהל ופוגשים אותו כל יום, ובכל יום יש לו בריתות, מישוהו מרגיש שמחה? אבל זו הלכה! וההלכה לא נאמרה רק למשה רבינו אלא לכלל ישראל. כל כלל ישראל לא אומרים תחנון כשיש מילה, מה יש? יש פה סנדק היום! מישוהו מרגיש שמחה? אם יש, הייתי רוצה להכיר אותו.

את חטאי אני מזכיר. אני אומר אשרי כל יום

דוגמא נוספת, לפני מנחה אומרים 'אשרי'. למה? מובא בגמרא (ברכות לא) "אין עומדין בתפילה אלא מתוך שמחה של מצוה". כותב רש"י דוגמא מה זה 'שמחה של מצוה'? בשחרית מסמיכים את התפילה ליציאת מצרים. ובמנחה מסמיכים לאשרי ומה שמחה יש בזה? כי אומרים "רצון יראיו יעשה ואת שוועתם ישמע ויושיעם, קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת". ממילא כל מי שאומר אשרי לפני מנחה מתמלא שמחה. קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת! מתמלאים שמחה ואז אפשר להתפלל בשמחה. את חטאי אני מזכיר. אני אומר אשרי כל יום ומעולם אני לא זוכר שהרגשתי אחרי אשרי כזו שמחה שהנה עכשיו אפשר להתפלל. אולי אני חריג, אבל באמת יש מישוהו שמרגיש? הוא אומר קרוב ה' לכל קוראיו ונפתחים לו השמים והוא מלא שמחה? לא שמעתי כזה דבר. אבל זו הלכה! עוד דוגמא, בכל פתח יש מזוזה. אנחנו יוצאים ומנשקים ונכנסים ומנשקים. מה המטרה? כותב הרמב"ם בהלכות

מעורר בך שום התפעמות ושום דבר לא, אתה רואה ערב ואתה לא מתבונן שיש מעריב ערבים ואתה רואה את האור ולא מתבונן שיש יוצר אור, אתה מת! הרגשות שלך לא עובדים, אתה מת! הוא לא אומר שאתה עובר עבירה, אתה מת. שום דבר לא. אבל הצדיקים על כל מה שהם רואים מודים ומהללים.

רואה את השקיעה ומתפעל?

אנחנו בסדר גמור? אנחנו אומרים יוצר אור ומעריב ערבים עם כוונות? באמת מישהו יוצא החוצה ורואה את השמש ומתפעל? רואה את השקיעה ומתפעל? שום דבר. אז הוא מת?! חובתנו להחיות את ה'הרגשים' מה התשובה לכל הבעיות הללו? התשובה היא כן! הרגשות שלנו לא עובדים! חד משמעית זו התשובה לכל השאלות. הרגש הטבעי היהודי אמור להיות, שכשיש אצלי בבית הכנסת סנדק אני מתמלא שמחה. יהודי עושה ברית היום! כשיש אצלי חתן, זו פעם ראשונה שאני רואה אותו ואני לא יודע מי הוא בכלל, אבל אני רואה חתן ואני מתמלא שמחה. וכשאני יוצא לרחוב ואני רואה את השמש אני מתמלא

כולי הודאה ושבח לקב"ה זה הרגש היהודי הטבעי! ואין לנו את זה! כשאני אומר קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת, אני אמור לצאת בריקוד. מה יכול להיות יותר טוב מזה? קרוב ה' לכל קוראיו. ולמה לא? כי הרגש מת. ההרגשה מתה. ולמה זה? זו לא קושיה! כי אנחנו חיים בעולם הזה, אנחנו עם כל הרמ"ח בתוך הבוץ, בתוך הגשמיות והתאוות והעיסוקים הגשמיים, אז הרגש שלנו מת.

אבל מה עושים בשביל זה? הרי זה לא יכול להיות ככה! 'קרויים מתים'. אנחנו צריכים להיות לא ככה. הדבר פשוט שהרגש שמדברים כאן לא מדברים על תכונות של רגשנות ודברים כאלה. אדם מורכב ממלאך ומבהמה. כך כתוב בגמרא: 'בשלושה דברים דומים למלאכי השרת ובשלושה דברים דומים לבהמה'. המאבק כל החיים הוא מאבק בין המלאך לבהמה, מי ינצח. זה מאבק בין הגוף לנפש. מי ינצח. האם אדם יחיה חיים של מלאך או שיחיה חיים של מקק. אלו שני הצדדים. ברור שזה לא קשור לכמה מצוות ומעשים טובים אתה עושה וכמה אתה לומד בהתמדה. זה לא נגמר בזה! בן אדם יכול ללמוד בהתמדה ולקיים מצוות ומעשים טובים ולהיזהר מעבירות ואשרי חלקו, אבל עדיין זה לא חיים של "מלאך". "כשהגמרא אומרת: (סנהדרין) "איזהו בן העולם הבא, שייף עייל ושייף נפיק, גריס באורייתא תדירא ולא מחזיק טיבותא לנפשיה", מה זה איזהו בן העולם הבא? ועל זה התשובה היא לא תרי"ג מצוות. כי אדם יכול

לקיים תרי"ג מצוות ולהיות 'בן העולם הזה', ככה עם שתי הרגליים! מה זה 'בן העולם הבא'? בידיש אומרים 'א עולם הבא מענטש'. ועל זה התשובה היא שאחד שהוא בן העולם הבא כל הרגשות הרוחניים שלו עובדים. הוא אדם רוחני. הרגשות של השמחה כשהחבר עושה שמחה, או לראות את גבורת ה' בזריחה ובשקיעה וכל הדברים האחרים, לחיות 'קרוב ה' לכל קוראיו', אדם שהוא בן העולם הבא חי את זה. אחד שהבהמה שולטת בו, הוא חי עם שתי רגלים בעולם הזה, הרגשות שלו מאובנים ואין לו שום דבר. עד כאן פשוט.

שמעתי פעם מהגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל

ואיך באמת מגיעים לזה? אני מכיר דרך אחת. בפסוק כתוב 'תורת ה' תמימה משיבת נפש'. מה פירוש משיבת נפש? לאן הנפש הלכה שצריך להשיב אותה? מאיפה צריך להחזיר אותה? ..הנפש של האדם זה האדם עצמו וההרגשות שלו. הנפש של אדם אמורה להיות נפש רוחנית וההשתוקקות שלו אמורה להיות השתוקקות רוחנית. אלא שהראש מונח בשטויות והבלים ומעניינים אותו דברים אחרים, אז הנפש הולכת למקומות אחרים. היא הולכת לחלק הבהמה. ו'תורת ה' תמימה משיבת נפש', היא מחזירה בחזרה את הנפש למקומה הנכון. ואיך? כתוב במדרש, אימתי היא משיבת נפש, כשהיא תמימה! כשהתורה נלמדת בתמימות, אז היא משיבת נפש. אפשר לשבת וללמוד בהתמדה, אבל רמ"ח

האברים שלך יושבים ולומדים וגם הראש, אבל לא הנפש! שמעתי פעם מהגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל שאמר בשם המשגיח רבי לייב חסמן זצ"ל על הפסוק 'שומע תפילה עדיך כל בשר יבוא'. אדם מגיע להתפלל הוא צריך להביא לתפילה את כל הרגשות שלו והלב שלו, אבל בפועל מה שקורה הוא 'עדיך כל בשר יבוא'. חבילת עצמות, כל הרמ"ח אברים ושס"ה גידים מגיעים לתפילה. אבל הלב נשאר במיטה, הנפש נשארת בצלחת. ואף על פי כן הקב"ה שומע תפילה. כך הוא אמר, זה חסדי ה'.

אצל ההורים שלי בבית היתה מטפלת

אני רוצה לסיים בסיפור שסיפרתי הרבה פעמים, אבל אני חושב שזה ספר מוסר וצריך לספר אותו אם משהו לא שמע אותו. אצל ההורים שלי בבית היתה מטפלת. וכדי שלא יגידו שהמצאתי, קוראים לה רבקה שושן לאורך ימים טובים, היא גרה בבני ברק ברמת אלחנן רחוב גיבורי ישראל. היא היתה מטפלת של אחי הצעיר, והוא היה שובב לא קטן. שנים רבות לא היו לה ילדים. באותם שנים לפני למעלה מחמישים שנה, הרפואה לא היתה מפותחת כמו היום, והיה רופא בקנדה שהוא היה נקרא המומחה הגדול לבעיה שלה. לנסוע מכאן לקנדה אז כמעט לא היה מציאותי. אבל הוא הגיע לארץ לתקופה של כמה שבועות, והזמינו תורים מראש לבוא אליו לפגישה, וגם היא הזמינה תור להיפגש עם הרופא להתייעץ מה לעשות. אלא שיום קודם היא שכחה להגיד לאמא שלי שמחר היא לא יכולה לבוא כי יש לה תור אצל הרופא. בבוקר היא נזכרה שהיא לא אמרה. היא קמה כל עוד רוחה בה ורצה לבית של ההורים שלי להגיד לאמא שלי שהיא מצטערת שלא תוכל להיות. ובדיוק באותו יום אמא שלי יצאה מוקדם מהבית. היא הגיעה כל עוד נשמתה בה, דופקת ואבא שלי פותח. איפה הרבנית? היא הלכה. נשארה לעמוד רגע ואז אמרה לו: הזדמנתי לפה מוקדם היום אז אתה כבר יכול ללכת. אבא שלי לא שאל שום דבר, לקח את הכובע והחליפה והלך. והיא לא הלכה לרופא אלא נשארה לשמור על הילד. הפסידה את התור לרופא שהיה התקווה האחרונה שלה לילדים. בצהרים אמא שלי באה הביתה והיא סיפרה לה ממש לפי תומה את

הסיפור. אמא שלי כמעט התעלפה, והתפלאה: למה לא אמרת לו? למה לא סיפרת לו לאן את צריכה ללכת? אז היא ענתה: ומה היה קורה אז? הרב היה בוודאי נשאר, אבל הילד השובב היה מפריע לו ללמוד. עודם מדברים, ואבא שלי הגיע הביתה. כשאמא שלי סיפרה לו את הסיפור, הוא התחיל לרעוד בכל הידיים ורגליים ושאל: למה לא אמרת לי? השיבה המטפלת בפשטות: 'פה בבית למדתי שהתורה קודמת להכל!'. מה עשה הקב"ה? היא פספסה את התור, אבל באותו חודש כבר נפקדה ונולד לה בן אחד שהקים משפחה גדולה ברוך ה'. הקב"ה שילם לה במזומן! אמנם בשעת מעשה היא לא ידעה שהקב"ה ישלם לה, והיא אשה מה שנקרא בלשונינו 'פשוטה'. זה לא פשוטה, אני לא יודע מי היה עומד בניסיון הזה. אבל זה נקרא בן העולם הבא. ובהכרח שגם בעלה לא היה אדם פשוט, היה ברור לה שגם בעלה יבין שהיא חייבת להישאר. היא לא פחדה שהיא תבוא הביתה והוא יכעס עליה. כי הרי מה אפשר היה לעשות? היא תשאיר אותו עם הילד? הרי הילד יפריע לו ללמוד!

אנחנו גם שם? או כשאיזה בן דוד של השכן שלי עושה ברית אני צריך להיות הראשון? זה נקרא קביעות עיתים לתורה! וזה תמימה וזה משיבת נפש! אנחנו צריכים לקבל על עצמנו קביעות עיתים לתורה, ואז נהיה מחוברים לתורה וכשנהיה מחוברים לתורה נהיה מחוברים לקב"ה. קוב"ה ואורייתא חד. ואתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כולכם היום.

(מתוך אוצר הפרשה נשא תשפ"ו)

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

אספר עובדא ממה שראו עיני ולא זר, היה זה בעת שמחה, ביקש יהודי אחד מילדו של חברו שיעשה לו טובה להביא לו משקה משולחן אחר, ואביו שמע את בקשתו של ההוא ואמר לבנו ...

כ"ק מרן אדמו"ר מתולדות משה שליט"א על הדרך בעבודת ד'

וְשִׁמְרוּ אֶת מִשְׁמֶרֶת אֱהָל מוֹעֵד (טו)

עלינו לנקוט במשנה זהירות לעשות מה שראוי באמת, לשמוע את דבר ה' וללכת בדרכיו בלי שום התחכמות בדבר רק בתמימות ובפשטות, כי ההשתעבדות אל חוקי ומשפטי התורה הק' בתמימות יסללו לפניו מסילת יושר לפשוט העקמימות וזו היא המידה אשר על ידה אוחזים בה'.

וכדי לסבר את האוזן בזה, אספר עובדא ממה שראו עיני ולא זר, היה זה בעת שמחה, ביקש יהודי אחד מילדו של חברו שיעשה לו טובה להביא לו משקה משולחן אחר, ואביו שמע את בקשתו של ההוא, אמר לבנו בכל הרצינות אל תתייחס אליו אל תביא לו שום דבר, אתה לא הגבאי כאן ולא המלצר? ובראותי זאת אחזני רעד, וכאב לי הדבר מאוד, בחשבי איזה מין הנהגה זאת ללמד לילד להשחית את עצמו בעשיית היפך הטוב, שלא להתייחס לבקשת אדם המבוגר ממנו הרבה שנים, ולהרגיל להתחצף להיות בעל לב רע היפך מהדרך ארץ של התורה ומהשכל הישר.

ולאמיתו של דבר מה שכאב אותי ביותר היא שאביו של הילד היה נראה כתלמיד חכם ובר דעת, ומכיון שהתעורר בי מידת רחמנות עליו ועל זרעו, ובהיות שרציתי לכוין אותו לדרך הנכונה בחינוך הבנים ולהאיר אותו את הדרך לקרבת אלוקים, הערתי לו על זה, ואמרתי אליו חלילה לך מעשות כדבר הזה ללמד אותו להתנהג כך אני חושב שהיא הנהגה לא טובה, ומתכסיסי היצר המתלבש במצוות ומבקש להפיל את האדם על ידי הצטדקות יתירה, שאפילו שלא העמידו את בנו לגבאי כאן או למלצר עם תשלום, בכל זאת מצוה גדולה היא לעשות חסד לאיש המבקש טובה אשר עליה מתקיים העולם, וזה עיקר מגמתנו בעולם להאיר פנים אחד לחבירו ולעשות חסד, וכי מעשי חסד היא הסימן על האדם על מידותיו הטובות ועל גדול רום ערכו ומעלתו.

לתדהמתי ענה לי

לתדהמתי ענה לי, כי הסיבה לזה היא, שהיות ולבנו חסר ביטחון עצמי ורוצה שיצליח בחייו, אז הוא מלמד אותו שיוכל גם לומר 'לא', ולא להתייחס לכל אחד. שמעתי ואמרתי

לו כי בכל זאת לא זו הדרך לעשות דבר המתנגד למידות טובות ודרך ארץ שזה מה שיעזור לו, וכי אין זה מן הנימוס האנושי הנהגה זו, וכי זה אינו מבשר לי טובה. עלינו לעשות את המוטל עלינו כאשר ציוונו הבורא בבחינת 'אחזתיו ולא ארפנו' והוא ית' הטוב בעיניו יעשה, ואשר יועיל לו בזה ובבא, ולא ימנע טוב להולכים בדרכו.

הלה שמע והלך לו, איני יודע אם קיבל דברי או לא, ברם לאחר זמן האיר ה' את עיני לראות כמה אמת יש בדברינו וכי על ידי מעשה לא נכונה אין מתקנין דברים בכי טוב, פגשתי אותו עם בנו יחד באחד מהשמחות, ואז אני שומע איך הוא מצווה לבנו לעשות איזה דבר, והבן אינו רוצה, והתחילו להתווכח ולריב זה עם זה, והלה מתנגד לו בכל התוקף ומתעקש עד כדי חוצפה ממש באופן מוזר, שכפי ידיעתי היה נראה שהוא ילד טוב ועדין נפש.

ברם, ומה יעשה הבן ולא יחטא, הרי האב בעצמו לימד אותו להתנהג בדרך זו של חוצפה מטעמים הכמוסים שלו, שחשב שזה דרך הצלחתו, והוא בעצמו כיוון לו הדרך להגיד לא. והחכם עיניו בראשו ונפשו יודעת מאוד, כי בעשות האדם דבר המתנגד לדרך התורה, אין זה נקרא הצלחה, אלא אדרבה המידה הנצרכת לכל החפץ בקנין התורה ומצוותיה, היא לקיים את דבר ה' במידת התמימות, בכל פרטיה ודקדוקיה בכל עת ובכל זמן ובכל מקום, כי רק על ידה יוכל לעמוד בניסיונות.

(מתוך 'שפת חיים' סיון)

ישבתי פעם בגן ציבורי, ובספסל מאחורי יושב אדם ודיבר עם אדם אחר דברים.. שתצילנה האוזניים. קמתי והתרחקתי מהמקום מיד, אבל לצערי אינני יכול לשכוח את הדברים שכבר שמעתי

הגאון רבי אביגדור מילר זצ"ל על השכנים הרעים

אוי לרשע ואוי לשכנו, שְהָרִי דָתוֹ וְאַבִּירָם נְאֻדוּ בְּמַחְלָקָתוֹ שֶׁל קִרְחָה, לְפִי שְׁהָיוּ שְׂכָנִים לְקִרְחָה, שְׁהָיָה שְׂרוּי בְּדָרוֹם וְכוּ', וְנִשְׁתַּתְּפוּ עִמָּהֶם".

כמו שלמדנו בפרשת במדבר, הקב"ה סידר את מקום חניית השבטים לפי דגלים מסביב למשכן, בין השבטים למשכן חנו משפחות שבט לוי, ואילו שאר השבטים, כל משפחה חנתה בצד אחר של המשכן. קרח חנה עם משפחת קהת בצד דרום של המשכן, ודתן ואבירם שהיו משבט ראובן חנו גם הם בצד דרום. ונראה מדברי המדרש שאוהליהם של דתן ואבירם היו סמוכים לאוהלו של קרח, הם חנו בקצה שבט ראובן בצד הפנימי, וקרח חנה בצד החיצוני של חניית משפחת קהת.

הטעות שטעה קרח

מכאן אמרו חז"ל ירדו לעומק העניין, ומלמדים אותנו להבין נכון מה כתוב "כאן" בפרשה, והם אומרים לנו, שלא תבינו לא נכון ותחשבו שהצטרפותם של דתן ואבירם למחלוקת זו הייתה כהמשך להתנגדותם למשה רבינו בעבר, אלא האמת היא שבחטא זה הם נכשלו אך ורק "לפי שְהָיוּ שְׂכָנִים לְקִרְחָה". הטעות שטעה קרח לא הייתה אותה טעות שדתן ואבירם נכשלו בה וטעו בעבר, ולא הייתה להם סיבה להיכשל בכך. מה שהם השתתפו במחלוקת עם עדת קרח היה אך ורק מסיבה אחת "לפי שְהָיוּ שְׂכָנִים לְקִרְחָה" - עצם העובדה שהם היו שכנים של קרח ועדתו, השכנות הזו השפיעה עליהם לרעה.

וכשנתבונן נראה שהשכנות הזו, הביאה אותם לטעות גדולה הרבה יותר מכל טעויותיהם הגדולות בעבר. כי עד עתה, למרות כל מעשיהם, בסופו של דבר, הם לא אבדו מהעולם בגלל שנאתם למשה, ולא בגלל מעשיהם הגרועים, ואפילו לא בגלל גאוותם. אדרבא, למרות כל הטעויות שלהם, דתן ואבירם עדיין נשארו חלק מכלל ישראל. והם גם היו נשארים חלק מכלל ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, וצאצאיהם היו נכנסים לארץ ישראל ומקבלים בה חלק כמו כולם. אבל השכן שלהם, קרח, גרם להם לאבד את עולמם, להם ולזרעם אחריהם, לנצח!

וַיִּקַּח קִרְחָה בְּנוֹ יִצְהָר בְּנוֹ קֵהָת בְּנוֹ לְוִי וְדָתָן וְאַבִּירָם בְּנֵי אֱלִיָּאָב (טו)

כאשר אנו קוראים בפרשת השבוע על מחלוקתו של קרח ועדתו כנגד משה רבינו, איננו מופתעים למצוא את שמותיהם של דתן ואבירם בתוך העדה הזו. דתן ואבירם היו אויביו של משה רבינו משכבר הימים, עוד במצרים מיד בתחילת התגלותו של משה רבינו כמנהיג, הם ערערו על סמכותו של משה: "מִי שְׂמָמָה לְאִישׁ שֶׁר וְשִׁפְטָ עָלֵינוּ?" (שמות ב), והם לא הסתפקו רק במילים, אלא ביקשו להביא להריגתו של משה ע"י שהלשינו עליו על הריגת המצרי (רש"י שם), ובכך גרמו למשה לברוח ולגלות ממצרים למדין. וכשהתחיל משה במילוי שליחותו לגאול ולהוציא את ישראל ממצרים, הם היו אלה שהאשימו את משה בכך שפרעה הפסיק לתת תבן לבני ישראל כדי להכין לבנים (רש"י שמות ה).

גם אחרי שמשה רבינו זכה להוביל את בני ישראל לחירותם, הם לא פסקו. בים סוף הם היו אלה שאמרו "הַמִּבְּלִי אֵין קִבְרִים בְּמִצְרַיִם לְקַחְתָּנוּ לְמוֹת בְּמִדְבָּר?" (ילקו"ש רל"א), ולאחר מכן בהיותם כבר במדבר, כשמשה ציווה על המן בפירוש "אִישׁ אֶל יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד בְּקָר", היו הם אלו שהתעלמו מזה "וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה וַיִּוְתְרוּ אֲנָשִׁים מִמֶּנּוּ עַד בְּקָר" והותירו ככוונה. ואח"כ בהמשך היו הם אלו "וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יָצְאוּ מִן הָעַם לְלֶקֶט וְלֹא מִצְאוּ" (תנחומא י). ורק בפרשת השבוע שעבר, הם אלה שאמרו "נִתְּנָה רֵאשׁ וְנִשְׁבָּה מִצְרַיִמָּה", אחרי שחזרו המרגלים.

אם היו שואלים אותנו למה הם הצטרפו לקרח ועדתו

אם היו שואלים אותנו למה הם הצטרפו לקרח ועדתו, היינו אומרים וכי זו שאלה? הלא בכל הזדמנות הם יצאו נגד משה רבינו, ונגד הנהגתו את עם ישראל, ואם מישהו מרים את נס המחלוקת נגד משה - אין ספק שהם יצטרפו אליו אבל אם נעיין בדברי חז"ל על העניין, נופתע לראות שהייתה סיבה אחרת לגמרי להצטרפותם של דתן ואבירם, סיבה שלא היינו מצפים לשמוע. כתוב במדרש תנחומא (פרשה ד): "וְדָתָן וְאַבִּירָם. מִקְּאֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זְכוּרָנָם לְבִרְכָה,

ישבתי פעם בגן ציבורי, ועל ספסל מאחורי ישב אדם ודיבר עם אדם אחר, והוא אמר לו דברים.. שתצילנה האוזניים. קמתי והתרחקתי מהמקום מיד, אבל לצערי כבר היה מאוחר מדי, אינני יכול לשכוח את הדברים שכבר שמעתי, הם עדיין במחשבותי.

מישהו פותח את הפה לידנו, וזה לא משנה אם הוא מדבר אלינו או לא - המילים שהוא אומר נחקקות בליבנו לנצח. אין דרך להתפטר מהם. אפשר לשכוח אותם, אבל הם נמצאים בתת ההכרה לעולם. מה שהכסיל אומר בדקה או שתיים יכול להזיק לשכל נזק נצחי..

בטח אתם חושבים: "איך זה יכול להיות?! בשנייה אחת הוא יכול לומר משהו ולהרוס אותי?? 'הרב מילר, הפעם אתה מגזים'. אבל אני לא מגזים. להיפך, הדברים הרבה יותר חמורים ממה שאני אומר לכם! כי כך טבעו של השכל, החיישנים שלו רגישים מאוד מאוד, והוא נתון להשפעה בקלות גדולה.

אז מה עושים? היינו צריכים לברוח ליערות ולחיות שם כמו נזירים, אבל לא נצליח לשרוד שם את החורף... ומלבד זאת, יש לנו משפחה לטפל בה, ועוד מחויבויות שונות. אז אומר לכם עצה מבעל ה'חובות הלבבות'.

יש רק דרך אחת: לעצום את העיניים, ולשכוח מהסביבה. לדמיין שאנו לבד, שאין אף אחד מסביבנו, ולדבר עם ה'. "וְהִצְגַּע לְכֶת עִם אֱלֹהֶיךָ" (מיכה ו), ללכת עם ה' לבד, בלי שאף אחד יודע. וכי יש דבר נפלא יותר מזה? ככה מתרחקים מההשפעה של כל השכנים הרעים.

אפשר לעשות כך גם כשנמצאים באוטובוס עמוס באנשים. עוצמים עיניים ומתייחדים עם הקב"ה. אתה לבד ביער, רק אתה והוא! אין אף אחד מסביבך. אתה אומר לקב"ה, "ה', אני אוהב אותך. אני מקדיש את חיי לך. בבקשה הדרך אותי, הצליחני, ושמור עלי".

והעיקר הוא לשמור את מה שנכנס למוחנו "מכל משמר". הרבה פעמים חייבים לשבת עם אנשים, חייבים לשבת עם הקרובים, עם הילדים. "ומבשרך אל תתעלם". אבל אפשר לאבד הכל כשיושבים עמם במשך שעות, ועוסקים בשטויות. אז מה עושים? אם אנו רוצים שייצא ממנו משהו, חייבים להיות כל הזמן על המשמר. מה נכנס לתוך השכל שלי, הדבר היקר ביותר שיש לי? כי מה שנכנס יישאר שם לעולם.

אז מה עושים?

אז מה עושים? היינו צריכים לברוח ליערות ולחיות שם כמו שדים, אבל לא נצליח לשרוד. שם את החורף... ומלבד זאת, יש לנו משפחה לטפל בה, ועוד מחויבויות שונות.

אז אומר לכם יש רק דרך אחת: לעצום את העיניים, ולשכוח מהסביבה, לדמיין שאנו לבד, שאין אף אחד מסביבנו, ולדבר עם ה'. "וְהִצְגַּע לְכֶת עִם אֱלֹהֶיךָ" (מיכה ז, ח), ללכת עם ה' לבד, בלי שאף אחד יידע, וכי יש דבר נפלא יותר מזה? ככה מתרחקים מההשפעה של כל השכנים הרעים. אפשר לעשות כך גם כשנמצאים באוטובוס עמוס באנשים, עוצמים עיניים ומתייחדים עם הקב"ה, אתה לבד ביער, רק אתה והוא! אין אף אחד מסביבך, אתה אומר לקב"ה, "ה', אני אוהב אותך. אני מקדיש את חיי לך. בבקשה הדרך אותי, הצליחני, ושמור עלי".

והעיקר הוא לשמור את מה שנכנס למוחנו "מכל משמר". הרבה פעמים חייבים לשבת עם אנשים, חייבים לשבת עם הקרובים, עם הילדים, "ומבשרך אל תתעלם", אבל אפשר לאבד הכל כשיושבים עמם במשך שעות, ועוסקים בשטויות. אז מה עושים? אם אנו רוצים שייצא ממנו משהו, חייבים להיות כל הזמן על המשמר, מה נכנס לתוך השכל שלי, הדבר היקר ביותר שיש.

(קטעים נבחרים מתוך הספר 'תורת אביגדור')

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

סבתי ע"ה ספרה לי כשהיא היתה ילדה קטנה, אמא שלה היתה מעירה אותה כל יום שישי מוקדם בבוקר, היא אמרה איך בת ישראל יכולה לישון ביום שישי בבוקר?... עוד מעט שבת...

הגה"צ רבי חזקיהו מיישקובסקי שליט"א על אהבת התורה

וּשְׁמֵרְתֶּם אֶת מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ (ח)

לעשות איתי מה שהוא רוצה. נמצא שלא אתה משכת אותו אלא הוא משך אותך.

סיפר לי השבוע הרה"ג רבי מאיר הרשקוביץ שליט"א יש לו קרוב הרב משה לינצ'נר ראש ישיבת 'תפארת שרגא', הוא בא לבקר אותו והוא סיפר לו סיפור מאבא שלו רבי אלכסנדר צ"ל - מקים 'קרית נוער' בבית וגן, אבא שלו למד בראדין. בעיירת ראדין אם היה חושך זה היה חושך עלטה... ובדרך כלל בשבת היתה גויה ממונה לסובב כפתור שיידלק לקראת החשיכה. יום אחד החפץ חיים בא, והיה שם חושך אפילה. הח"ח שאל את אחד הבחורים מה קרה, ואמרו לו שהגויה שכחה לסובב את הכפתור.

אמר החפץ חיים צ"ל - ככה אנחנו... כזה אור גדול מחכה לנו בשמים, ואנו פשוט שוכחים לסובב את הכפתור... תסובב משהו קטן... תתרומם קצת... וכך תוכל לקבל את האור הגדול. המשגיח רבי דב יפה צ"ל אמר לא רק שאנחנו לא מסובבים את הכפתור להדליק את האור, אלא לפעמים האור דולק ואנו מכבים בידים. בחור בא ושאל אותו, כתוב בחז"ל כל ההתחלות קשות מכאן ואילך יערב לכם, והנה אני כבר לומד כמה שנים ואני לא מרגיש את ה"יערב לכם"... כמדומני שכבר עברתי את כל ההתחלות... אמר לו המשגיח אני אסביר לך: תגיד לי את סדר היום שלך, והבחור אמר לו. ומה אתה עושה בלילה?... עוזב את הבית מדרש בערב באחת עשרה בלילה והולך לישון. ומתי?... אמר הבחור - אני צריך קצת להתאוורר, בערך באחת - או בשתיים. ומה אתה עושה? אני מדבר עם חברים... אני משתחרר...

אמר לו רבי דב, תשמע חביבי, אתה כל יום מתחיל מחדש! התחלת טוב, למדת כל היום, הגיע הלילה התחלת לפטפט ועברת את השיעור הנצרך... אפילו מרן רה"י רבי גרשון אדלשטיין צ"ל שהיה כל כך מדבר בניחותא, וכשהוא נשאל על דברים בטלים הוא אמר יש את השיעור של עשר דקות "מיעוט שיחה" של החזו"א, אפשר עוד קצת למי שצריך, אבל לא צריכים הרבה יותר.

סבתי ע"ה ספרה לי שאמא שלה (אשת חבר לרבי איצלה בלאזר צ"ל) כשהיא היתה ילדה קטנה היתה מעירה אותה כל יום שישי מוקדם בבוקר, היא אמרה איך בת ישראל יכולה לישון ביום שישי בבוקר?... עוד מעט שבת... ואנחנו נשאל, איך אתה מסוגל לישון כשהגמרא מחכה לך?... וזו העבודה תמיד.

שמעתי מאחד מחשובי האברכים בכולל 'חזון איש', יש מדרש בפרשת נשא, מה ההבדל בין יששכר לזבולון? יששכר אהב את התורה, אז הוא נהיה יששכר. אך זבולון **כיבד** את התורה לכן הוא נשאר זבולון... מי שאוהב את התורה זה יששכר. הכבוד - שייך לזבולון.

יש סיפור הרה"י רבי יחזקאל סרנא צ"ל נסע פעם לשווייץ. ואמרו לו על יהודי אחד שיש לו אהבת תורה גדולה מאד... לא יאומן! יש לו בית חרושת גדול והוא עובד שם כל הזמן ומרויח סכומים גדולים מאד, והכל הולך לשיבות.

שאל רבי יחזקאל, ומתי הוא בעצמו לומד?...

שאל רבי יחזקאל, ומתי הוא בעצמו לומד?... אמרו לו אין לו זמן ללמוד, הוא כל הזמן עובד בשביל שיהיה לו לתת לשיבות... ומה עם הבנים שלו והחתנים?... כולם שותפים אתו! ומתי הם לומדים?... כולם עובדים כל הזמן בשביל לנהל את כל הבית חרושת אבל כל הרווחים לעולם התורה... אמר רבי יחזקאל: דבר מוזר מאד... בן אדם שאוהב כל כך דבר, ועם כל האהבה הוא נותן את הכל לשני והוא לא משאיר לעצמו כלום!... זה אולי **מכבד** את התורה, זה לא **אוהב** את התורה. מי שאוהב את התורה הוא לא יכול לעזוב אותה... אהבה רבה אהבתנו...

סיפר לי השבוע הרה"ג רבי מאיר הרשקוביץ

תקשיבו טוב - יש הרבה פעמים שהיצר הרע מביא אותי לבית המדרש! ולמה, כי הוא רוצה שיהיה לי קצת סיפוק, אני גם לומד, אני נקרא בן תורה, וכך בשאר הזמן הוא יכול

ואספר לכם סיפור מעניין: היה פעם יהודי נכבד שהגה רעיון. היה לו קשרים בחו"ל, והוא רצה להקים קרן גדולה שאברכים שהולכים לחתן יהיה להם גמ"ח הלוואות גדולות בתנאים נוחים. היום כבר יש כמה דברים בסגנון הזה. (אבל זה היה לפני כחמשים שנה) הוא בקש להיכנס למרן רבי נסים קרליץ זצ"ל לקבל הסכמה. אני הכרתי אותו, ורבי נסים קצת קירב אותי, אז נכנסתי אליו אל הקודש פנימה. ורבי נסים לא הסכים לזה בשום אופן!

שאלתי אותו, הרב, למה לא? אני מכיר אותך, הוא יהודי נאמן, בעל חסד ובעל צדקה... אמר רבי נסים - אין כזה דבר שקודם יש כסף ואחרי זה עושים מפעל. אתה קודם פותח את המפעל ואז הקב"ה שולח סייעתא דשמיא שיהיה את הכסף. לא בונים קודם בנין ואחרי זה מביאים ישיבה... אין כזה דבר!

אני מכיר ישיבות שהיה להם בנין לפני הישיבה ונשאר להם הבנין בלי הישיבה... אתה פותח ישיבה והקב"ה דואג לך. איך אמר מרן הרב שך זצ"ל, לא מי שיכול עושה, אלא מי שעושה יכול, ה' עוזר. אם אתה מקבל על עצמך להתחזק, הקב"ה יתן לך את הכלים. אין מה להיבהל... ואם יהיו עוד מצוות - יהיו לך כלים חדשים עוד יותר גדולים.

הקב"ה לא עושה נסים בחינם

הזכרנו הרבה פעמים שבספר 'בדרך עץ החיים' כתוב - שכאשר פתח רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל את הישיבה בסלוצק הבטיחו לו את כל הכסף. ולבסוף התברר שמי שהבטיח איבד את כספו וכבר לא יכל לקיים את הבטחתו, אז רבי איסר זלמן רצה לסגור את הישיבה שרק נפתחה, עם הי"ד החזקה, י"ד העילויים שהיו בה. בא אליו זקן אחד מתלמידי רבי חיים מואלוז'ין ואמר לו, כך קיבלנו מהרב"ה, 'מקום ארון אינו מן המניין'. מידת קודש הקדושים משני צידי הארון היא בדיוק המידה של כל אורך קודש הקדושים, אז היכן עמד הארון? בנס. הוא לא תפס מקום. ולמה? הרי הקב"ה לא עושה נסים בכדי, הוא לא עושה נסים בחינם, אלא זה בא ללמד אותנו שכל הבנין של תורה זה ע"פ נס. תורה זה למעלה מדרך הטבע. ובעז"ה תמשיך עם הישיבה ויהיה גם כסף, וגם אני - הזקן - אעזור לך בהתחלה. ובאמת רבי איסר זלמן המשיך עם הישיבה שיצאו ממנה הרבה תלמידי חכמים, וגם מרן הרב שך זצ"ל היה בהתחלה בסלוצק, תורה זה לא בא עם טבע. תתחיל ותראה שתבוא הסייעתא דשמיא

אני רוצה לומר לכם: היום הממשלה כל היום עושה

גזירות חדשות ומי יודע מה יהיה הסוף... הגאון רבי בונים שרייבר שליט"א אמר אף אחד עוד לא הצליח על התורה, כל מי שניסה - נפל בסוף. אמנם יש גזירות וזה קושי, תורה מתוך הדחק, אבל תמיד יש קיום לתורה.

כל עולם התורה חי בנס. הקב"ה לא עושה לחינם את כל הניסים הללו. אף פעם לא היו מושגים כאלו שאנשים שלא הכי קרובים לתורה, אך כשגדולי ישראל באים ומבקשים - הם שופכים לידם סכומים גדולים ועצומים, כמו שרואים היום בקרן עולם התורה... נכון, גדולי ישראל מסרו נפשם על זה... אבל זה סכומים שלא יאומן... כל עולם התורה חי כעת בנס... הקב"ה לא עושה את הניסים הללו לחינם. הוא לא עושה את הניסים הללו כדי שממשלה יהיה להם מה לסגור. ומה שלפעמים הקב"ה שולח לנו צרות זה כדי שנלמד תורה מתוך הדחק. הם ייגמרו יותר מהר ממה שהישיבות ייגמרו חלילה.

לכל חיזוק יש ערך! כל דבר של חיזוק... כל דבר חשוב! כל דבר של חיזוק יש לו מחיר. התפקיד שלנו היום - לא הולכים לישון... ברמב"ם יש לשון 'תרדמת הזמן', יש שינה במיטה ויש לפעמים שישנים בהקיץ, האדם ער אבל השכל הלך לישון... מוכרחים להמשיך.

יש לציין, הדרך של התורה היא שממשיכים רק להיות מוסיף והולך. היו ימים יפים, קיבלנו רכוש גדול... מי שייזכר באהבה רבה של שבועות... אני תמיד מתרגש מזה. באמת אנחנו אוהבים את התורה והתורה אוהבת אותנו. חבל להפסיד את האהבה הזו... בואו נחבק את התורה הלאה, נמשיך להיות מוסיף והולך, ונזכה באמת לאשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא.

(קטעים מלוקטים מתוך 'ארחות חיים' בהעלותך תשפ"ו)

שמעתי לבאר באופן נפלא, שהלוויים אינם מקבלים מעשר בתורת 'צדקה'

פניני הפרשה מרן הגאון
רבי משה שטרנבוך שליט"א

וְהִרְמַתֶּם מִמֶּנּוּ תְרוּמַת ה' מֵעֵשֶׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר
(ה"ו)

בטעם הדבר שהלוויים נצטוו להפריש מעשר מהמעשר שהם מקבלים, מה שלא מצאנו כן בעניינים שאינם מחויבים להפריש מעשר מהמעשר שניתן להם, שמעתי לבאר באופן נפלא, שהלוויים אינם מקבלים מעשר בתורת 'צדקה' אלא מגיע להם מעיקר הדין לקבל את המתנות הללו, וכמפורש בפסוק על מתנות הלוויים "חלף עבודתם אשר הם עובדים", והביאור בזה, שמעיקר הדין היה מגיע גם לשבט לוי חלק ונחלה בקרקע, ומה שלא היה להם חלק ונחלה וה' הוא נחלתם, הרי זה מפני שרצה הקב"ה שבני לוי יתעסקו רק בעבודת ה' כדי שעל ידי עבודת ה' שלהם הם יחזיקו את כל עם ישראל, ובתמורה לעבודתם שהם מחזיקים את כל עם ישראל, מגיע להם לקבל מפירות הקרקע הבא לישראל על ידם, ונמצא א"כ שיש כאן 'עיסקה' של שותפות של בני לוי יחד עם כלל ישראל, שבני לוי עובדים ברוחניות ומחזיקים את כל עם ישראל בגשמיות מכוח עבודתם, ובתמורה לזה מגיע להם פירות מהקרקע של עם ישראל, ולפי"ז מבואר היטב שלכן בני לוי היו מחויבים להפריש מעשר מהמעשר, כי המעשר שלהם אינו ניתן כצדקה אלא כחלקם בשותפות.

(ביאורים והנהגות)

מדוע היה צריכים נס מיוחד של שינוי הטבע

ביאורי הפרשה ממרן הגאון רבי גרשון אדלשטיין זצוק"ל

וּתְפַתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וּתְבַלַּע אֹתָם וְאֶת בְּתִיקָם (טז)

שינוי באבות (ה) עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות, ואחד מהם "פי הארץ", היינו שכבר בששת ימי בראשית נברא הכוח המיוחד הזה, שתוכל הארץ לפתוח את פיה ולבלוע את עדת קורח, ומשמע שבלי זה היה חסר בשלמות הבריאה, ורק לאחר שנברא פי הארץ בערב שבת בין השמשות הושלם ונגמר מעשה בראשית.

וצריך ביאור שהרי היו עוד הרבה ניסים במשך התקופות, כגון קריעת ים סוף, ועשרת המכות במצרים, ועוד מכות על הים, וכן אצל יהושע בירדן שנעצרו המים ועמדו כמו גד, ובגבעון נפלו אבני אלגביש מן השמים, וכל הניסים האלו לא נבראו בערב שבת בין השמשות, רק הנס של פתיחת פי הארץ (ושאר הדברים המוזכרים במשנה שם), וצריך ביאור מה המיוחד בנס הזה שבלעדיו לא הייתה הבריאה מושלמת, והוצרך להיבראות כבר בששת ימי בראשית.

גם יש להבין מדוע היה צריכים נס מיוחד כזה של שינוי הטבע, שתפתח הארץ את פיה ותבלע את עדת קורח, והלא הרבה דרכים למקום להמית את החוטאים, במגיפה, ובשאר אופנים, כמו שמצינו במקומות אחרים, ומדוע הוצרכו לנס משונה כזה.

וביאור המפרשים, כי אצל קורח ועדתו הייתה שאלה אם תורת משה אמת, וכפי שמצינו בגמרא (ב"ב עד) שבלועי קורח אומרים "משה אמת ותורתו אמת", כי בזה הייתה מחלוקתם על משה רבינו, שקורח הכניס פקפוק באמיתות התורה, ואמר כי משה רבינו בדאי ח"ו, ובתחילה רק ביקש נשיאות לעצמו, אבל אחר כך תבע גם את הכהונה כמו שכתוב (טז) וביקשתם גם כהונה, וטען כי משה רבינו מעצמו נתן את הכהונה לאהרן אחיו, ולא על פי הדיבור.

ואם ח"ו כדבריו שמשה רבינו משקר, כבר אי אפשר להאמין למה שמשה רבינו אומר בשם הקב"ה, והלא את כל התורה כולה קיבלו ממשה רבינו, חוץ משתי דיברות הראשונות ששמעו מפי הגבורה ממש, ואם לא יאמינו למשה רבינו יבואו לכפור בכל התורה.

ומאחר שכל קיום העולם הוא על ידי התורה, ובלי תורה אין שום קיום לעולם, היה צורך כבר בבריאת העולם לברוא "פי הארץ", כדי שאם ח"ו יהיה איזה הרהור על משה רבינו ויבואו לכפור בתורת משה, מיד יוכיחו מן השמים שזה שקר על ידי שתפתח הארץ את פיה ותבלע את החולקים, ורק בזה נשלמה בריאת העולם, שהיה מובטח שלא תהיה כפירה בתורת משה, אשר בזה תלוי כל קיום העולם. ולכך היו צריכים נס מיוחד של שינוי הטבע באופן כזה, שכולם יראו בבהירות מוחלטת שמשה אמת ותורתו אמת.

(דרכי החיזוק 311 קרח תשע"ז)

למי קראו קרח ועדתו ארץ זבת חלב ודבש?

חידות שינון הפרשה לפי סדר ה-א"ב

- א. אשתו של מי הצילה אותו? און.
- ב. ממתנות כהונה? בכור.
- ג. התרומה לאחר שהרימו ממנו תרומת מעשר הרי הוא כתרומת? גורן.
- ד. בעלי מחלוקת? דתן ואבירים.
- ה. מה כיסה את אהל מועד כשמשה ואהרן נכנסו לשם? הענן.
- ו. וישמע משה? ויפול על פניו.
- ז. מי מקריב ומת? זר.
- ח. מצוות פדיון הוא מבין? חודש.
- ט. על איזה עניין חלקו עדת קרח על משה? טלית שכולה תכלת.
- י. שמן שהוא גם שם? יצהר.
- כ. מה ביקש קרח? כהונה.
- ל. איזה שבט היה קרח? לוי.
- מ. למי קראו קרח ועדתו ארץ זבת חלב ודבש? מצרים.
- נ. מה היו 250 מבעלי מחלוקת? נשיאים.
- ס. לפני העונש מה אמר משה לכל העם? סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה.
- ע. מתנות כהונה ניתנות לכהנים תמורת? עבודתם.
- פ. מה קרה למטה אהרן? פרח.
- צ. מה עשו עם המחנות השרופות? ציפו למזבח.
- ק. מה עצר את המגיפה? קטורת.
- ר. בני מי היו דתן ואבירים? ראובן.
- ש. מצאצאי קרח? שמואל.
- ת. מה טענו קרח ועדתו מדוע? תתנשאו.

(מתוך גליונו של הרב שלמה קולדצקי)

יש להבין איזה קול גרם להם למנוסה?

פניני הפרשה מהרב חנניה צ'ולק שליט"א

ויקח קרח (טז)

קרדיט: ישראל ברדוגו

כתב החת"ס: אני תמה על צדיקים בני לוי שקראו שם בנם 'קרח', שהוא שם מאלופי עשו, ולא נזהרו ב'ושם רשעים ירקב'. וקיי"ל (יומא ל"ח:): 'רשעים לא מסקינן בשמייהו, וחזי מה עלתה בי', ואולי היינו דקמ"ל קרא דמייחסו עד לוי. כלומר אע"פ שהיה חוט המשולש, מ"מ ניתק מהרה על שקראו לו בשמו של רשע, וזהו 'ויקח קרח' - זה השם קרח, שלקח

וסילק כל מה שהיה לו להתקדש, ע"י שהיה בן יצהר וקהת ולוי אבותיו, ואולי לא ידעו בני לוי מה שאמר דוד המלך ברוה"ק 'אשר שם שמות בארץ' (תהלים מ"ו - ועי' ברכות ז:): (חתם סופר עה"ת דפוס ירושלים).

לקול הנבלעים שהם היו צועקים

וְכַל יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר סְבִיבֵיהֶם נָסוּ לְקֹלָם (ט"ז)

יש להבין איזה קול גרם להם למנוסה? מספר דעות מצינו בעניין: א. רש"י פירש: בשביל הקול היוצא על בליעתן. ופירש ב'שפתי חכמים': הוא הקול היוצא מתוך הבקיעה, כדמות רעם שמבהיל האנשים לברוח. לא קול צעקתם בעת הבליעה, שהוא אינו קול מבריא, אדרבה מקבץ לראות הפלא.

ב. הרא"ם אומר שקול בליעתם היה כקול שריפת האש.

ג. הרשב"ם ורבנו בחיי אומרים: מה שנסו בני"ל לקולם, היינו לקול הנבלעים שהם היו צועקים 'משה רבנו הצילנו - משה אמת ותורתו אמת'. וכן תירגם יונתן בן עוזיאל וכן מפרש המלבי"ם.

ד. עוד יש לבאר ע"פ ה'ילקוט שמעוני' (רמז תשנ"ב), כיון שהתחילה הארץ להיעשות מדרון ולהיבקע, צעקו דתן ואבירים פן תבלעמו הארץ, והקול הזה גרם שנסו העם לקולם.

ה. עוד מובא במדרש: אותם שהיו קרובים לבקיעת הארץ היו צועקים ונסים מהמקום ההוא, ואלו שראו נסים וצועקים נסו לקול הראשונים. ו. ה'כלי יקר' מבאר שכל ישראל נסו לקול 'משה אמת ותורתו אמת', והלכו לשמוע מה ידברו, כי סברו שהם מתוודים על חטאם, ורצו לדעת מה היה עיקר חטאם כדי שיידעו להישמר ממנו, וזה שאמר הכתוב 'כי אמרו פן תבלענו הארץ', ובניגוד לכל הפירושים הקודמים, לפי ה'כלי יקר' הם התקרבו לקול הצעקות ולא התרחקו ממנו.

(מתוך גליונו של הרב צ'ולק תשפ"ה)

האם היה עוד מקרה שהאדמה פתחה את פיה ועל המחלוקת הקבועה בין הישינה ללימוד?

והנה לא נתפרש מהו השיעור שצריכים להסתלק

וְכָל יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר סְבִיבְתֵיהֶם נָסוּ לְקָלָם (טו)

הנה בפשוטו נסו כי נבעתו מפחד הקול שהיה בשעת הבליעה. ויש לומר עוד דהנה כתוב שה' אמר למשה 'העלו מסביב למשכן קורח דתן ואבירם וגו' סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים וגו' פן תספו בכל חטאתם ומבואר דהצלתם מן הבליעה תלויה היא במה שסרו ונסתלקו מעל אהלי האנשים הרשעים, והנה לא נתפרש מהו השיעור שצריכים להסתלק מהם, ויש לומר דלכן נסו, כדי שבודאי יהיו בכלל מסתלקים מאהליהם

(מערכי תורה קרח תשפה - מרן הגאון רבי חיים פיינשטיין שליט"א)

המן מגיע רחוק מהבית שלו כי הוא לא מוחה

בְּקֶרֶב יָדַע ד' אֶת אֲשֶׁר לוֹ (טו)

השאלה נשאלת, הרי כידוע המן שהיה במדבר היה מגיע לצדיקים ליד הבית, ולרשעים רחוק מהבית, א"כ למה לא אמר משה נראה בבוקר להיכן יגיע המן של קורח, ואז נדע מי צודק, ולמה הוצרך לקטורת? מתרץ מרן רבי חיים קניבסקי בטעמא דקרא. שקרח טען שהטעם שהמן מגיע רחוק מהבית שלו כי הוא לא מוחה מספיק..

(הרב שלמה קולדצקי בגליונו תשפ"ה)

המחלוקת הקבועה בין הישינה ללימוד

באחד הימים אירע שרבינו מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל לא הספיק לסיים את כל ה"חובות" הלימודיים עד השעה שרגיל כבר, ולא רצה ללכת לנוח, אמרו לרבינו: עוד היום גדול לחובות!

אמר רבינו: עוד היום גדול בשביל לישון, אני מרגיש לא טוב בכלל שעדיין נשאר את החובות של הלימוד.

(הרב גדליה הוניגסברג 'להדבק')

שאלה: האם היה עוד מקרה שהאדמה פתחה את פיה ומתו כל הישובים שם מלבד מעשה קרח?

תשובה: לפני מאות שנים, בתקופת הרמ"א, אירע מעשה נורא של בליעה באדמה.

אנשים שהמרו את פיו הקדוש של הרמ"א וערכו חתונה סמוך לכניסת שבת קודש, לאחר שגזר שלא לערוך חתונות מעין אלו מפני חשש לחילולי שבת חמורים, ולאחר שסירבו לשמוע להוראתו למרות שיצא אליהם והתריע בפניהם, פתחה לפתע האדמה את פיה ובלעה אותם, כפי שמסופר בפנקסי הקהילה בקרקוב. עד היום, מקום בליעת האדמה בסמוך לבית מזרשו של הרמ"א מגודר בגדר ברזל שחורה, מעוטרת במגן דוד.

(הרב שלמה קולדצקי בגליונו תשפ"ה)

הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע ביאר מנהג ישראל

אומרים בשם הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע, שברור שהפסוק 'ולא יהיה כקרח וכעדתו' לא בא לומר למי שאינו צודק בטענתו שאסור לו לחרחר ריב (דזה פשיטא), אלא אדרבה, אף כשהינך צודק הרחק מן המחלוקת...

הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע ביאר מנהג ישראל שהיה החתן דורש בשמחת הנישואין ומפסיקים אותו באמצע בשירה ובזמרה ואין מניחים לו לסיים דבריו, כי רצו ללמד את החתן העומד בתחילת דרכו בבניין ביתו בטרם צאתו לעולם המעשה' כי 'א איד מעג נישט אויספירן' (אסור ליהודי שתהא מילתו האחרונה והקובעת...), ואין לו לעמוד על שלו מתוך עקשנות ולהתנצח ולהוכיח צדקתו בפלפולים וקושיות ותירוצים, אלא יחדל מדבריו ודיו בכך.

(באר הפרשה)

בְּשִׁבִיל שְׁהִיָּה שְׂבֵט רְאוּבֵן שְׂרוּי בְּחִנְיָתָם תִּימָנָה, שְׁכֵן לְקָהָת וּבְנֵי הַחוּגִים תִּימָנָה, נִשְׁתַּתְּפוּ עִם קָרַח בְּמַחְלָקָתוֹ; אֹי לְרָשָׁע וְאֹי לְשֹׁכְנוֹ

(מדרש תנחומא)

לומר זה המזמור לפני התקיעות

לְמַנְצַח לְבַנְי־קָרַח מְזֻמֹּר (תהילים מז)

מרן הגר"ש הלוי ואזנר זצ"ל: המנהג לומר מזמור זה קודם תקיעת שופר. ונראה העניין משום שבמזמור זה מזכירין את בני קורח, וכידוע שבני קורח בשעה שאביהם קורח ועדתו אבדו, באותו רגע עשו חשבוננו של עולם התוודו ושבנו בתשובה, ועי"ז ניצלו מגזר דינם מרדת שחת בפתחה של גיהנום (עיין סנהדרין קי, רש"י במדבר כו) על כן תיקנו לומר זה המזמור לפני התקיעות להורות לעם ישראל את כח התשובה.

(תהילים 'שבט הלוי')

שויתר על טישיו משומש

אחד בא למרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, וסיפר שיש לו אפשרות לתבוע בירושה יותר, ויקבל עוד חמשת אלפים דולר, אבל יצטרך לתבוע, אמר לו רבינו: תוותר, וכך עשה. וסיפרו לרבינו שבזכותו אדם פלוני ויתר על חמשת אלפים דולר, ורבינו עשה כזו תנועת ביטול: חמשת אלפים דולר?... היה נראה כאילו מספרים לו שויתר על טישיו משומש. וכמה היה נאה מקיים, מוותר ומוותר עד אין קץ.

(צדיק כתמור)

תמיד צריך לקרוא לשני הצדדים לקראת שלום

הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (בפרשתן ד"ה וישלח משה) מבאר שהכתוב בא להזהיר אותנו, שלא נאמר הנה פלוני 'מוחזק' הוא כבעל מחלוקת, גם מתמול גם משלשום מורגל הוא לעורר מדנים... אין כל טעם לקרוא לו ולפשר בין הניצים... לא כן הוא, אלא תמיד צריך לקרוא לשני הצדדים לקראת שלום, וכמשה רבינו שקרא לדתן ולאבירים לשלום אף שכבר הוחזקו במריבה, שכבר במצרים היו השנים 'נצים' והכה הרשע את חברו, אף על משה ועל אהרן עוררו מדנים, כמוש"ש (שמות ה) 'זיפגעו את משה ואת אהרן נצבים לקראתם בצאתם מאת פרעה', וברש"י כל 'נצבים' הם דתן ואבירים, וז"ל החת"ס 'אין מחזיקין במחלוקת' ר"ל דאין הולכין בתר חזקה במחלוקת, אעפ"י שכבר ניסה לעשות שלום זה ג' פעמים ולא עלתה בידו, עכ"ז בל יעשה עצמו כמתייאש, וינסה כוחו עוד הפעם וה' יברך את עמו בשלום, עכ"ל.

(באר הפרשה)

אוי לרשע ואוי לשכנו

אז היה רבי גרשון מתרצה ושולח את הבחור לקנות נעל חדשה

סיפר רבי יעקב גלינסקי זצ"ל:

היה פתגם שגור על לשונם של בחורי הישיבה בכל הנוגע לנעליים: "כולם

אהובים, כולם ברורים וכולם פותחים את פיהם..." כל הנעליים "פתחו את הפה" והיו קרועות ובלויות. בקור הנורא, בשלגים ובגשמים הסוערים, התהלכו הבחורים בנעליים קרועות לרגליהם, ובגרביים קרועים לא פחות...

הממונה מטעם הישיבה על הנעליים היה רבי גרשון ליבמן זצ"ל. כשבא בחור לפניו לבקש על נעליו, היה מעיף בהן מבט ובוחן האם הן אכן מושחתות עד היסוד, ללא תקנה, או שאפשר "למשוך" איתן עוד קצת, לקשור עם חבל, ללפף מסביב לפה הפעור של הנעל...

ומתי היה מחליט שאין עצה ואין תבונה כי אם לקנות נעל חדשה? אם הבחור היה מתפרץ בזעם ובטענות חריפות, על כך שלא אכפת לו ממנו... או אז היה רבי גרשון מתרצה ושולח את הבחור לקנות נעל חדשה. כי אם בחור מתפרץ וזועק, כנראה שהגיעו מים עד נפש ועד ברך...

ר' יעקב גלינסקי זצ"ל, חשב, שהסיבה הייתה שונה. חשש רבי גרשון שאם צעק עליו הבחור והוא יסרב לו, יהיה שמץ של נקימה ונטירה בסירובו. צעקת - לא תקבל... חרד רבי גרשון הצדיק משמץ של ספק שמא יהיה נגוע בנקימה ונטירה, ואיפשר לבחור לקנות נעל חדשה. אלו היו נסיכי נובהרדוק!

(מתוך רבי יעקב אומר)

ויקרא האריה את החמור ושאלו, מה ריח יש בפי

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: משל נפלא אומרים משם הרה"ק ה'אמרי נועם' מדזיקוב זי"ע, אירע פעם שהאריה מלך החיות לא אכל זמן רב, וריח רע נדף מפיו. ויקרא האריה את החמור ושאלו, מה ריח יש בפי, ענהו החמור, יסלח נא אדוני המלך, אבל מפי מע"כ נודף ריח רע למרחקים, ויקצוף האריה מאד וגער בו, וכי כך מדברים אל מול כבוד המלך... ומיהר לטורפו חי. לאחמ"כ קרא האריה לזאב ושאלו מה ריח יש בפי? הזאב שראה מה עלה בגורלו של החמור פתח וענה,

ריח ורדים ושושנים נודפים מפי המלך... קצף האריה וצעק עליו וכי משקר אתה בפני, מיהר וטרפו. עבר שם השועל החכם שבחיות והנה האריה לנגדו, וישאלהו האריה אודות הריח שבפיו, מה יעשה השועל ה'פיקח', כי משני צדדים מסוכן הוא לפני המלך, ויען השועל, צר לי מאד שלא אוכל לענות למלך, אבל מה אעשה, כי תקפתי הצינה וממילא אין בידי כעת 'חוש הריח' לדעת מהם הריחות הסובבים אותי...

כיו"ב יתנהג האדם בעת מחלוקת שלא יביע כל דעה לצדד כאחד מהצדדים ח"ו, כי לכל צד שיעמיד עצמו יהיה 'מחזיק במחלוקת', אלא יעשה עצמו כשועל הלזה שעשה עצמו כמי שאין בידו להרית, וכך יאמר האדם איני יודע מאומה, איני 'מבין' בזה, לא אנקוט לא כצד זה ולא כצד השני, אז ירוויח כאותו השועל שניצול ממות בטוח לחיים טובים ולשלום.

יודוע מה שענה ה'שבט הלוי' צוק"ל כששאלוהו במה הארכת ימים, שתשובתו הייתה במשל זה, וסיים באומרו, זה שבעים שנה שהנני רב ומורה הוראה בבני ברק, וכל ימי בחרתי לשתוק ולא להתערב במחלוקת, ומי שאפו סתום ואינו מריח זוכה לאריכות ימים, ושומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו. נוראות כתב הגה"ק רבי חיים פלאגי זי"ע (רפואה וחיים פרק ה אות עו) וז"ל. אני הגבר ראתה עיני מיום שעמדתי על דעתי, כי כל איש ואשה משפחה ומדינה, ועיר ועיר שהיו ביניהם מחלוקת, לא יצאו נקיים הב' כיתות, ונלקו בין בגופם בין בממונם רח"ל, ומי שיש לו דעת יעמיק מאד בזה ולעולם יהיה מוותר משלו בין בגופו בין בממונו בין בכבודו, ויראה שיצא הפסדו בשכרו בין בעוה"ז ובין בעוה"ב, כי היה אוהב שלום ורודף שלום ע"כ.

אגב אורחא קמ"ל, שב' הצדדים לא יצאו נקיים, כי כל הנוטל צד במחלוקת אף אם הוא צודק בדעתו, מ"מ מחלוקת הוא אש, וכל המכניס ידיו לאש אף בסיבה צודקת ונכונה הרי הוא נכוה בידי...

(באר הפרשה קרח תשפה)

כשהייתי במקסיקו פגשתי יהודי שזכיתי לשמוע ממנו סיפור מפעים

הגאון רבי שלמה לזונשטיין שליט"א: כשהייתי במקסיקו פגשתי יהודי שעוסק לפרנסתו במלאכת השחיטה, וזכיתי לשמוע ממנו סיפור מפעים:

בית המטבחים שבואו אנו שוחטים נמצא הרחק ממקום יישוב. כדי להגיע לשם אנו שוכרים מטוס קל בן עשרה מקומות וטסים למפעל. כיוון שהאזור נידח ובלתי מפותח, אין שם מסלול נחיתה מסודר, והמטוס נוחת על רצועת קרקע ישרה שנמצאת שם. באחת הטיסות הפסיק אחד מהמנועים לעבוד. במאמץ רב הצליח הטייס להמשיך להטיס את המטוס רק עם מנוע אחד, אך עד מהרה התגלתה בעיה נוספת: הטייס לא מצא את מקום הנחיתה. תוך כדי התימרונים וניסיונות הנחיתה השתררה דממה... גם המנוע השני שבק חיים... באותו רגע השתררה דממת מוות גם בין יושבי המטוס... בכולם חדרה ההבנה שתוך זמן קצר המטוס מתרסק... כל אחד ישב על כיסאו ואמר וידוי.

לפתע התרחש נס: הטייס גילה מקום ראוי לנחיתה והצליח לנחות בשלום. עם פתיחת הדלתות נמלטו כל הנוסעים החוצה, מחשש שהמטוס יעלה בלהבות. עברו דקות ספורות מרגע ירידתם מהמטוס, וכוחות צבא מגיעים לעברם ומתחילים לתחקר אותם. אחרי שהתברר שהם אזרחים תמימים שנקלעו לאזור, אמר להם המפקד: "דעו לכם שהתרחש לכם נס. המקום שבו המטוס שלכם חג, הוא שטח מסוכן. מתנהלים בו קרבות עזים בין הצבא לבין מגדלי חומרים מסוכנים. מיד כשראיתי את המטוס נתתי פקודה להפיל אותו עם טיל, אלא שתוך כדי מתן הפקודה שמעתי שמנועי המטוס דוממים והבנתי שהוא נקלע למצוקה. מיד ביטלתי את הפקודה". מהסיפור המופלא הזה, מלבד מה שניתן ללמוד ממנו כיצד דבר שבעינינו נראה כרע לאמיתו של דבר הוא טוב, עוד יש ללמוד ממנו: כאשר מטוס נקלע לצרה בשמים, אין שום בשר ודם שיכול להושיע את היושבים בו, מלבד הקב"ה. המזוהי אפוא כוונת הפסוק בתהילים (קכא) עֲזְרֵי מַעַם ה' עֲשֵׂה שְׁמִים וְאַרְץ: מדוע אני בוטח ונעזר רק בקב"ה? כיוון ש"עשה שמים וארץ" - כל כוחות הבריאה נמצאים בידיו ללא יוצא מן הכלל, והוא היחיד שיכול להושיעני באמת בכל צרה ומצוקה.

(מתוך 'זמתוק האור - וטוב לעיניים')

כשצפוף צריך ברכה שלא יריבו

פנינים יקרים ממרון הגרי"ש
אלישיב זצוק"ל

מה שכתוב (תהלים קכ"ב): יהי שלו' בחיליך שלוה בארמנותייך", הכוונה שהמציאות היא כשעומדים צפופים, האחד דוחף את השני, ובאים לידי כעס ומריבה, ולפיכך צריך ברכה מיוחדת לשלום "בחיליך", שזהו בית המקדש, ואף ששינוי (יומא כ"א) עומדים צפופים ומשתחווים רווחים, זהו ברכה רק על ההשתחויה, אבל עדיין נשאר "עומדים צפופים" ולכן צריכים ברכה על השלום. ("ד' ניסן תשס"ד - שיעור סיום)

ולכן מזכירים בסיום מסכת את "עשרת" בני רב פפא

כשהגיע רבינו בשיעור להגמרא בסוטה (מ') שנחלקו שם אמוראים על הנוסח ב"מודים דרבנן", ולבסוף קאמר רב פפא "הלכך נימרינהו לכולהו" כלומר נפסוק כמו כולם יחד, הביא רבינו ששמע מהרב מטעפליק זצ"ל שאמר שב"עשרה מקומות" בש"ס רב פפא מתחשב בכל הדעות ואומר לפסוק ככולם, כי הוא הוקיר והעריך כל מימרא של רבנן, והרי הגמ' אומרת בשבת פרק שני (כ"ג) שהמכבד תלמידי חכמים יהיו לו בנים תלמידי חכמים, ולכן מזכירים בסיום מסכת את "עשרת" בני רב פפא.

(לקט מתוך 'מפי האישי')

רבי שרגא פייביל פראנק זצ"ל היה לומד עם הרבי בעל ה'פני מנחם' מגור זצ"ל בילדותו

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א: אמרה נאה שמעתי מפי ידידי הגאון רבי יעקב רוזנטל שליט"א: סבו הגאון הצדיק רבי שרגא פייביל פראנק זצ"ל היה לומד עם הרבי הגאון הקדוש בעל ה'פני מנחם' מגור זצ"ל בילדותו, על פי בקשת אביו הרבי הגאון הקדוש בעל ה'אמרי אמת' מגור זצ"ל, ששכר אותו על מנת שילמד עם בנו לימודים נוספים מלבד מה שלומד ב'חיידר', וציוה עליו ללמדו גם ספרי מוסר. לאחר כמה ימים, בירר ה'אמרי אמת' אצל רבי שרגא פייביל האם מקיים את ציוויו ולומד עם בנו גם מוסר, והשיב בחיוב: "כן, למדנו יחד מסילת ישרים". אמר לו ה'אמרי אמת': "אני חושב כי לילדים יותר טוב ללמוד ארחות צדיקים".

"כדברי הרבי אעשה", אמר רבי שרגא פייביל, "אבל אם יורשה לי לשאול: מדוע 'ארחות צדיקים' עדיף על פני 'מסילת ישרים'? אם מפני שהוא ספר קל יותר לקריאה והבנה?" "לא", השיב ה'אמרי אמת'. "הסיבה היא אחרת. מסילת ישרים היא מסילה אחת, ואני רוצה שהילד שלי יידע כבר מגיל צעיר שיש ארחות צדיקים - יש כמה דרכים לעבוד את הבורא, ולא צריכים לזלזל האחד בשני..."

(מתוך אוצרותיהם אמלא)

למחרת בהפסקה התייצב שלומי בפני חבריו והודיע להם שהוא חיב להגיד להם משהו חשוב, כלם השתתקו, ושלומי בכשרונו הגדול רתק את כלם

חיים ויענקי מספרים על שלומי הישן ושלומי החדש

כשהבחנתי שהמצב נהיה גרוע יותר ויותר ושלומי ממשיך מתנתק מחבריו בפתאום, החלטתי שאני חיב לעשות משהו בעניין. פתאום נצנץ בי רעיון פשוט. ניגשתי לשלומי ושאלתי אותו ישירות: "שלומי, מה קרה לך, מה עובר עליך? אתה יודע שדאגה בלב איש ישחנה? אז ספר לי מדוע ומה סיבת ההתנהגות המוזרה שלך?" שלומי הביט בי ופתאום פרץ בצחוק כמו בימים הטובים, ואמר לי: "שמוליק, אתה בטח חשבת שהשתגעתי או שעובר עלי משהו נורא, אבל אתה יכול להרגע, לא קרה כלום, אבל החלטתי שאני חיב לשמור על החיים שלי בעולם הזה ובעולם הבא."

לפני כמה שבעות עינתי בספר 'חפץ חיים'. זו לא הפעם הראשונה שאני מעין בספר זה, תמיד קצת למדתי וקצת נזהרתי לא לדבר לשון הרע, אבל למחרת כבר הייתי שוכח. אבל הפעם פתאום כשלמדתי נבהלתי מעצמי, איך אני שלומי שתמיד מערב בכל מה שקורה בפתאום ותמיד מערב בשיחות על חברים אחרים, בעצם גורם לעצמי עונשים כבדים בעולם הזה ובעולם הבא, ופתאום הבנתי איך אני צובר עונות חמורים, ואז החלטתי שאני בכל מחיר לא ממשיך בדרך הזאת ואני מפסיק לגמרי לדבר ולשמע דברי גנאי על כל אדם אחר. ולכן כל פעם כשהחברים בפתאום מתחילים לדבר משהו על מישהו אחר אני פשוט קם ומוציא לעצמי תעסוקות אחרות, כי אני לא מוכן לאבד את עולמי ברגע" כששמעתי את דבריו של שלומי הייתי המום לחלוטין, ובלבי פנימה אפילו קנאתי בו, איך הוא הצליח ביום אחד להתגבר ולעזוב הכל ולפתח דף חדש, אבל אמרתי לו: "שלומי, אני ממש מתפעל ממך, אבל מדוע בחרת דרך כזו קיצונית, הרי החברים שלנו כלם חושבים שפשוט השתגעתי?" ואז שלומי המשיך: "גם אם כלם חושבים שהשתגעתי אני חיב לעשות זאת, כבר בכלל

קשה לי לתאר לכם בדיוק מי זה שלומי, אבל כל מי שהפיר את שלומי ידע שהוא מערב בכל ענין, שלומי היה ה"מרפז" בכל דבר. כשיש ארועים, תחרויות, ותמיד כשקורה משהו שלומי הוא זה הקובע, הוא זה המזעזע, הוא זה התלמיד עם המרץ, מנהיג שסוחף אליו את כל בני הפתח.

אבל ביום בהיר אחד קרה משהו מוזר ביותר - שלומי התחיל להיעלם ולנתק את עצמו מכל הארועים, כל החברים היו יושבים בפתח ומדברים, ופתאום שלומי מתרומם ממקומו ומוציא לו תעסוקות אחרות, פעם הוא צריך לסדר את המדף ופעם הוא יוצא החוצה. בהתחלה זה לא היה כל כך מורגש אך לאט לאט החלו כלם לשאל את עצמם מה קורה לשלומי, למה הוא תמיד נעלם באמצע, למה הוא הפסיק לארגן ענינים? היו שרחמו עליו ואמרו שבודאי עובר עליו או על בני משפחתו משהו לא ברור והיו גם כאלה שהחלו ללגלג עליו ועל השגעון שתקף אותו.

גם אני שהייתי חבר טוב של שלומי לא היה לי ברור מה בדיוק עובר עליו, כי גם לי הוא לא ספר דבר. ואז

אחד רק צריך להחליט לשמור על עצמו וכשרוצים באמת הקדוש ברוך הוא מסייע ויוצאים נשפכים גם בעולם הזה וגם בעולם הבא.

והאמת שהחפץ חיים בספר "שמירת הלשון" כבר כתב שעל ידי שמירת הלשון מסיר מעל עצמו _____ וכל אחד יאִהבהו וימסר לו סודותיו ולא ידברו עליו לעולם. שמתם בודאי לב, שחסרים פאן מילים, אז בואו ותפנסו גם אתם להגדלה הגדולה שלנו שפה זוכים במצלמה עם גלילי ניר שמדפיסה את תמונותיכם. אז עיינו גם אתם ב"שמירת הלשון" שער הזכירה בתחלת פרק י"א והשאירו לנו הודעה מה המילים החסרות פאן.

א' של ה'חפץ חיים' (הלכה ז') הוא אומר שאפילו אם יחשבו על האדם שהוא השתגע הוא חייב לעשות זאת ולא לקבל או לדבר דברי גנאי על חברו.

אתה באמת צודק" אמרתי לשלומי "אבל הדרך שבחרת אינה נכונה כי האדם לא חייב בדרך קיצונית סתם לגרם לעצמו בושות, כשאתה יכול לנהג בדרך אחרת. אולי כדאי שתסביר לחברים או תמצא דרך אחרת לשמור את ההלכה, אבל לא בדרך כזאת מוזרה." שלומי שתק כמה רגעים ולאחר מכן אמר לי: "שמוליק, אתה צודק, תן לי לחשוב על זה." ואני שהפירתי טוב את שלומי ידעתי שכשהוא חושב, הוא תמיד מפתיע... כבר למחרת בהפסקה התייצב שלומי בפני חבריו והודיע להם שהוא חייב להגיד להם משהו חשוב, כלם השתתקו, ושלומי בכשרונו הגדול רתק את כלם בדבריו: "אני יודע שחשבתם שהשתגעתי בזמן האחרון, אך אל תדאגו לא קרה כלום, פשוט החלטתי לא לדבר יותר לשון הרע, ואתם בטח לא תשנאו אותי בגלל שאני רוצה לדבר ולשמע על כלכם רק דברים טובים ולא מענין לשמע על אף אחד שום דברי גנאי. אבל אני באמת חושב שהדרך שבחרתי לבצע זאת הייתה קצת בולטת ומשונה, מה שגורם לכם לחשוב עלי דברים, אז מעתה ואילך אתם יכולים להרגע, לא עבר עלי כל דבר רע, ומצבי רק הולך ונהיה טוב יותר, ואני חוזר להיות חברתי ושמח כבעבר. אבל אני מבקש ממכם אל תדברו אתי דברי גנאי על מישהו אחר כי אני פשוט לא מענין לשמע." כל בני הכיתה פשוט נדהמו מדבריו הפשוטים, וכמובן מאז השתדלו למלא את בקשתו לא לדבר דברי גנאי על אחרים, ומאותו יום ואילך כשכלם ראו שהענין "אמתי" והוא אכן אינו מדבר ואינו שומע דברי גנאי על אחרים, מעמדו בכיתה הלך והשתפר והוא נהפך לתלמיד הכי אהוב בכיתה. פתאום כלם הרגישו שעל שלומי אפשר לסמוך, כי הוא באמת אינו רוצה לדעת ולחשוב רע על השני.

ואני הבחנתי שבפעם שלומי המשיך בדרך הישנה וכל פעם כשהיו בסביבתו דבורים אסורים הוא היה פשוט נעלם, הוא לא היה עושה זאת באפן מכוון כבעבר אלא פשוט משתתק, או מעביר את השיחה לנושא אחר, או מוצא סבה כלשהיא להעלים מהאזור בלי שמישהו שם לב לכך. האמת שגם אני לא כל כך הבנתי איך הוא מצליח לעשות זאת, איך מצד אחד הוא כל כך חברותי וכל כך אהוב על ידי החברים, ומצד שני איך הוא מצליח לשמור על עצמו בצורה מדהימה לא להיכשל בדברים אסורים. גם היום, כשאני חושב על שלומי, אני פשוט מתמלא בקנאה, אך זה למד אותי שכל

ככה עונים תשובות וזוכים בפרסים

במה זוכים?
זוכים במצלמה דיגיטלית, שגם מצלמת וגם מדפיסה על ניר מיוחד שיש בה

איך עונים?

1. מכינים בקצרה את התשובות לשאלה
2. מתקשרים למוקד 'על הצדיקים' **073-345-30-95**
3. משאירים את שמכם, שם העיר ומס' הטלפון שלכם
4. עונים את התשובות בקול צלול ובהיר

עכשיו מתפללים שתזכו

ואז שני הצדדים המתגוששים, אחזו יד ביד והתחילו לרקוד

בארה"ב, היו שני כפרים, מבודדים יחסית, בהם מתגוררים רק יהודים חרדים ובמרכז המקום המבודד מתנוססים בניינים רחבי מידות, בהם אפשר לאכלס כמה מוסדות ובנייני אירוח לאורחים ועוד. ואכן במקום התנהלו מוסדות תורה לתפארת.

ראש המוסדות הסתלק, וכתב בצוואתו כי שלושה תלמידים קרובים יקבלו את הנכסים. התגלה ביניהם ויכוח חריף ביותר, מה וכמה יהיה לכל אחד מהם, ומי יהיה בעל הבית העיקרי על הנכסים, כמאה וחמישים דונם של קרקעות וכן בניינים. רכוש רב.

בשלב מתקדם של הדיונים נאלצו הצדדים להגיע ל'דין תורה' בארץ ישראל. כשנכנסו לדיון הצהירו כי "כל מה שהתורה אומרת נקבל על עצמו, נעשה מה שיפסקו הדיינים". הדיון היה סוער מאד, וחרף מאד עם הרבה רגשות 'לבביים'.

אבל כפי שהם הבטיחו, למרות הכעסים והדיונים החמים מאד, כאשר בית הדין החליטו ופסקו את צורת חלוקת ניהול המוסדות והרכוש כולו, הם קיבלו עליהם את הדין, לחצו ידיים ואפילו התנשקו. זה היה קשה להם מאד. אבל עשו את זה.

הם היו כל כך בהתרגשות מקבלת הדין על עצמם באהבה, עד ששני הצדדים הניצים והמתגוששים עד אותו רגע, אחזו יד ביד והתחילו לרקוד עם עצמם בתוך בית הדין.

הדיינים היו רבי נסים קרליץ, רבי יעקב פוזן ורבי ש"ז גרוסמן. הרב גרוסמן הציע קמיה ר' נסים: אולי נצטרף איתם לשמחה, ואכן, רבי נסים ורבי יעקב ניגשו אליהם וכל שלושת הדיינים רקדו איתם בשמחה של כבישת הייצר ומצוות השמיעה ל'דעת תורה'. מחול לצדיקים.

(הרב א. חפץ מתוך הספר 'מילה בסלע')

ישנם עשירים שצריכים לקבל את הבאים לבקש צדקות, דווקא במשרד

פוסק הדור מרן הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א

'און בן פלת אשתו הצילתו אמרה ליה מאי נפקא לך מינה'.. (סנהדרין קט)

צריך להבין מה התפעלו חז"ל מחכמתה של אשתו של און בן פלת עד שקראו עליה את הפסוק "חכמת נשים בנתה ביתה", והרי היא עשתה חשבון פשוט ביותר, שהמחלוקת אינה נוגעת לבעלה, כי בין כך ובין כך הוא

יהיה התלמיד ואין לו שום ריווח מי היא הנשיא.

וביארו בזה בעלי המוסר, שכשהאדם חי בתוך מחלוקת, הוא מאבד את שכלו הפשוט מרוב להט האש שמבעיר היצר הרע, ואינו מסתכל על המציאות הפשוטה כפי שהיא, ולכן עצם הדבר שאשתו של און בן פלת עשתה חשבון בתוך שעת מחלוקת, זה לכשעצמו חכמה גדולה, ומחכמה זו התפעלו חז"ל וקראו עליה "חכמת נשים בנתה ביתה".

ובעוה"ר ישנם עשירים שצריכים לקבל את המשולחים הבאים לבקש מהם צדקות, דווקא במשרד ולא בבית כדי שנסותיהם לא יידעו מהצדקות שנותנים, ומאידך ישנם עשירים שמקבלים את המשולחים דווקא בתוך ביתם מאחר שנסותיהם שמחות לראות איך הם נותנים צדקה, ועליהם יש לקרוא "חכמת נשים בנתה ביתה" שמחזקות את בעליהן ונהנות לראות איך מקיימים המצוות בשמחה.

ונפלאים הם דברי רבינו יונה באגרת התשובה (דרוש ג' אות קצ"ב) שכתב וז"ל "יכולות הנשים הצנועות למלט נפשם ונפש בעליהם ונפש בניהם, כאשר יבואו בעליהם איש איש ממלאכתו אשר המה עושים והמה עייפים ויגעים ואינם זוכרים לתת חלק מיגיעתם וממחשבות לבם לתורה, על הנשים להזכירם לפתוח ספר אחד מכתבי הקודש ולעסוק בדברי תורה ולא ישעו בדברי בטלה כדי שלא יהא על נפשם עון גדול ואשמה שבטל יום או לילה מן התורה, שעונש ביטול תורה גדול מכל העבירות שבתורה".

(מתוך ביאורים והנהגות במדבר)